

فرہنگ پاسداری

ویژہ نامہ شہادت رئیس جمہور
آیت اللہ سیّد ابراہیم رئیسی
فرہنگ پاسداری | خرداد ماہ ۱۴۰۳

شاہد جمہور
خادم الرضا

جناب محمد اسد سلام و اہلبیت

نور علیہ السلام ابراہیم رئیسی

رئیس جمہور مردمی
بالتفایت و برکتا کر

جناب نوری محمد علی

وزیر خارجہ

مباحثہ و مسائل

عزیزان
1402/03

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وشهدای خدمت

ششمین همپو

خادم الرضا

فرهنگ پاسداری

ویژه نامه ماهنامه فرهنگ پاسداری

خرداد ۱۴۰۳

فهرست

۲	مقدمه
۴	پیام تسلیت رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی)
۶	پیام تسلیت سرلشکر پاسدار حسین سلامی، فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
۷	پیام تسلیت حجت الاسلام والمسلمین عبدالله حاجی صادقی، نماینده ولی فقیه در سپاه پاسداران
۸	شرح حال و زندگی شهید آیت الله سیدابراهیم رئیسی
۱۳	مصاحبه با حجت الاسلام والمسلمین حاجی صادقی، نماینده ولی فقیه در سپاه
۱۴	پیام تسلیت مقامات برخی کشورهای دنیا در پی شهادت رئیس جمهور و همراهانش
۱۸	سجایای اخلاقی و ویژگی های شهید خدمت
۲۱	سه سال جهاد خستگی ناپذیر
۲۲	دستاورد های دولت شهید آیت الله رئیسی
۳۳	آیت الله رئیسی و حوزه مقاومت
۳۵	بازتاب جهانی مراسم تشییع شهدای خدمت در رسانه های غربی
۳۶	گزارش تصویری از بدرقه شهید جمهور توسط مردم قدرشناس ایران اسلامی

سرمقاله

۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۳ بود که خبر سقوط بالگرد حامل سیدابراهیم رئیسی، هشتمین رئیس جمهور ایران، و همراهانش ملت ایران را داغدار عزیزی کرد که خاکی بودن و فروتنی را از خاندان اصیلش به ارث برده بود. شهید رئیسی به القاب و عناوین وقعی نمی نهاد و برایش فرقی نداشت که او را آیت الله خطاب کنند یا حجت الاسلام. ملاک او برای ارزش گذاری افراد نیز خدمت خالصانه برای خدا و مردم بود و برای همگان حالت پدری دلسوز داشت. جدای از سجایای اخلاقی آیت الله رئیسی، باید گفت دولت وی با مردمی سازی و با مردم بودن برای بازگشت گفتمان انقلاب اسلامی تلاش کرد و همین رویکرد سبب شد شهادتش واکنش مقامات بسیاری از کشورهای دنیا را در پی داشته باشد و لیبک گفتنش به ندای حق تداعی کننده دوران شهادت شهیدان بهشتی و رجایی شود و حضور خیل مشتاقان در مراسم تشییع پیکرش جهانیان را به حیرت وادارد. در ادامه باید گفت دوران مسئولیت شهید رئیسی در کسوت رئیس جمهور الگوهای فراوانی برای احاد جامعه و دستاوردهای بسیاری برای ایران اسلامی به همراه داشت که پرداختن به همه آن ها نیازمند تحقیقی گسترده است تا شاید حق مطلب ادا شود، اما در این نوشتار به بخشی از آن ها اشاره می شود تا فتح بابی باشد برای دیگران که در این عرصه قلم فرسایی می کنند و به نوعی قدرشناسی باشد از شهید جمهور به پاس خدماتش.

و من الله التوفیق

گرافیسیت: حمیدرضا نجفی شاهکوهی

تولید و توزیع: کوروش فتاحی و مهدی میرغیانی

ناظر چاپ: سعید حیدری

لیتوگرافی: مرکز چاپ سپاه

صاحب امتیاز: معاونت فرهنگی و تبلیغات نمایندگی ولی فقیه در سپاه

مدیر مسئول: سردار سرتیپ دوم پاسدار حسین محبی

سر دبیر: حسن شریعتی

دبیر اجرایی: ابوالفضل خلیلی مقدم

سامانه پیامک (جهت دریافت نظرات و انتقادات): ۲۶۹۹۰۰۰۶

تلفن: ۳۵۲۳۳۸۴۷

دورنگار: ۳۳۲۲۲۰۳

رایانامه: farhangpasdari@gmail.com

نشانی دفتر نشریه: تهران، ستاد فرماندهی کل سپاه، حوزه نمایندگی

ولی فقیه در سپاه معاونت فرهنگی و تبلیغات، مدیریت انتشارات

صندوق پستی: ۵۸۳۷۱-۵۶۱

مرکز تولید و توزیع: سیدمهدی میرغیائی، کوروش فتاحی

پیام رهبر معظم انقلاب در پی شهادت رئیس جمهور و همراهان گرامی ایشان

رهبر معظم انقلاب اسلامی در پیامی شهادت رئیس جمهور و همراهان گرامی ایشان را تسلیت گفتند. حضرت آیت الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی، در پیامی شهادت حجت الاسلام والمسلمین سیدابراهیم رئیسی، رئیس جمهور اسلامی ایران، دکتر حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه، حجت الاسلام والمسلمین سید محمدعلی آل هاشم، نماینده ولی فقیه در آذربایجان شرقی، و دکتر مالک رحمتی، استاندار آذربایجان شرقی، و دیگر همراهان گرامی ایشان را در سائحه هوایی تسلیت گفتند. متن پیام تسلیت رهبر انقلاب اسلامی به این شرح است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

با اندوه و تأسف فراوان خبر تلخ درگذشت شهادت گونه عالم مجاهد، رئیس جمهور مردمی و باکفایت و پرتلاش، خادم الرضا (علیه السلام) جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج سیدابراهیم رئیسی و همراهان گرامی ایشان (رضوان الله علیهم) را دریافت کردم. این حادثه ناگوار در اثنای یک تلاش خدمت رسانی اتفاق افتاد. همه مدت مسئولیت این انسان بزرگوار و فداکار چه در دوران کوتاه ریاست جمهوری و چه پیش از آن، یکسره به تلاش بی وقفه در خدمت به مردم و به کشور و به اسلام سپری شد. رئیسی عزیز خستگی نمی شناخت. در این حادثه تلخ، ملت ایران، خدمتگزار صمیمی و مخلص و باارزشی را از دست داد. برای او صلاح و رضایت مردم که حاکی از رضایت الهی است، بر همه چیز ترجیح داشت، از این رو آرزوهایش از ناسپاسی و طعن برخی بدخواهان، مانع تلاش شبانه روزیش برای پیشرفت و اصلاح امور نمی شد. در این حادثه سنگین شخصیت‌های برجسته‌ای مانند: حجت الاسلام آل هاشم، امام جمعه محبوب و معتبر تبریز، جناب آقای امیرعبداللهیان وزیر خارجه مجاهد و فعال، جناب آقای مالک رحمتی، استاندار انقلابی و متدین آذربایجان شرقی، و گروه پروازی و دیگر همراهان نیز به رحمت الهی پیوستند.

اینجانب پنج روز عزای عمومی اعلام می کنم و به ملت عزیز ایران تسلیت می گویم. جناب آقای مخبر طبق اصل ۱۳۱ قانون اساسی در مقام مدیریت قوه مجریه قرار می گیرد و موظف است به همراهی رؤسای قوای مقننه و قضائیه تربیتی دهند که ظرف حداکثر پنجاه روز رئیس جمهور جدید انتخاب شود.

در پایان تسلیت صمیمی خود را به مادر گرامی جناب آقای رئیسی و همسر فاضل و بزرگوار ایشان و دیگر بازماندگان رئیس جمهور و خانواده‌های محترم همراهان به ویژه والد ماجد جناب آقای آل هاشم معروض می دارم و صبر و تسلیاتی آنان و رحمت الهی برای درگذشتگان را مسألت می کنم.

سیدعلی خامنه‌ای - ۱۴۰۳/۰۲/۳۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَبِذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ
الَّتِي كُنْتُمْ تَعْتَمِدُونَ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

پیام تسلیت فرمانده کل سپاه در پی شهادت رئیس جمهور و همراهان گرامی ایشان

سرلشکر پاسدار حسین سلامی، فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، در پیامی شهادت پرافتخار رئیس جمهور محبوب و سایر شهدای عالی قدر را تبریک و تسلیت گفت. متن پیام بدین شرح است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رَجُلٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهُ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَن قُضِيَ نَحْبُهُ وَمِنْهُمْ مَن يَنْتَظَرُ وَمَا بَدَلُوا تَبْدِيلًا
در سالروز فرخنده میلاد حضرت علی بن موسی الرضا (علیه آلاف التحية و الثناء) امام رئوف و مهربان، ملت شریف و نجیب ایران اسلامی شهادت مظلومانه خادم الرضالع)، حماسه ساز میدان پیشسازی خدمت بی منت به ملت و مملکت، حضرت آیت الله دکتر سیدابراهیم رئیسی و شهیدان گران قدری را شاهد است که هر یک در زمره نمادهای زرین و تابناک وفاداری و فداکاری صادقانه پای کار انقلاب، نظام و میهن اسلامی در تاریخ این سرزمین ماندگار و جاودانه شدند.

حافظه تاریخی ایران عزیز امروز یادآور حوادث و رخدادهایی به مانند وقایع ترور یستی هفتم تیرماه و هشتم شهریورماه سال ۱۳۶۰ و شهادت شخصیت های برجسته کشور از جمله شهیدان رجایی و باهنر، رئیس جمهور و نخست وزیر محبوب و مردمی وقت کشور، و نیز آیت الله دکتر بهشتی و ۷۲ تن از یاران امام و امت است که با الطاف خداوندی برخلاف خواست دشمنان خبیث انقلاب و نظام، تقویت وحدت و اتحاد ملی و تولید سرمایه و اراده قدرتمند و نافذ برای تداوم انقلاب و گشایش دروازه های پیشرفت ایران عزیز را رقم زد.

سبک و سیره عملی رئیس جمهور شهید که به گوهر تقوا، اخلاص، ساده پستی، عدالت طلبی، فسادستیزی، توکل به خدا و ولایت مداری مزین است، زیست تراز سبک زندگی و مدیریت علوی را برای احاد شیفتگان خدمت بی منت و صادقانه به ملت معنا بخشید و پرچم ایشار و جان دادن در خیمه ولایت و میدان خدمت را در این سرزمین همچنان برافراشته و راهنمای ایرانیان در آینده پیش رو قرار داده است.

او در اوج آرامش و سکینه قلبی، ایستایی و استراحت را برای خود حرام می دانست و شبانه روز در اندیشه و تلاش برای حل مشکلات کشور و مردم و همراه سازی فرصت ها و ظرفیت های موجود در این راستا بود.

یاد، نام، خاطرات و نقش آفرینی های الهام بخش، حماسی و درس آموز سیدالشهدای خدمت در ایفای مسئولیت های خطیر و حساس در نظام اسلامی به ویژه طی دوره سه ساله ریاست جمهوری به مثابه یک مکتب و الگوی مطلوب بایستی همواره زنده بماند و در این صحنه سترگ اصحاب رسانه، شخصیت ها و گروه های مرجع و تأثیر گذار جامعه بایستی با تبیین و ترویج ابعاد باشکوه شخصیتی ایشان، رسالت خود را به شایستگی ایفا کنند.

به فضل الهی، نظام مقدس جمهوری اسلامی تحت تدابیر و هدایت های حکیمانه مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) و سرمایه بزرگ پشتیبانی ملت مؤمن و انقلابی، توفنده تر از گذشته حرکت آرمانی به سمت ایران قوی و تمدن سازی نوین اسلامی را تداوم بخشیده و اردوگاه دشمنان قسم خورده این سرزمین را همچنان ناکام و ناامید خواهد ساخت.

شهادت پرافتخار رئیس جمهور محبوب و معتنم و سایر شهدای عالی قدر این حادثه جانسوز آیت الله سید محمدعلی آل هاشم، نماینده مکرّم ولی فقیه در استان آذربایجان شرقی و امام جمعه تبریز، دکتر حسین امیرعبداللّه‌هان، وزیر خارجه جهادی و انقلابی کشور، دکتر مالک رحمتی، استاندار خدوم آذربایجان شرقی، سردار سرتیپ پاسدار محمدمهدی موسوی، فرمانده شجاع یگان حفاظت نهاد ریاست جمهوری، و شهدای عزیز کادر پرواز سرهنگ خلبان سیدطاها مصطفوی، سرهنگ خلبان محسن دریانوش و سرگرد فنی بهروز قدیمی را به پیشگاه مقدس حضرت بقیةالله الاعظم (ارواحنا فداه)، رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی و فرمانده کل قوا حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای (مد ظله العالی)، خانواده معزز شهیدان، ارتش غیرتمند جمهوری اسلامی و احاد ملت قهرمان و قدرشناس ایران تبریک و تسلیت عرض نموده و علو درجات شهیدان و الامقام و همتشینی با حضرت تامن الحجج علی بن موسی الرضاع) و آرامش و شکیبایی خانواده و عموم ارادتمندان رئیس جمهور مخلص و خستگی ناپذیر را از خداوند متعال طلب می کنیم.

سرلشکر پاسدار حسین سلامی، فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - ۱۴۰۳/۰۲/۳۱

پیام تسلیت نماینده ولی فقیه در سپاه پاسداران در پی شهادت رئیس جمهور و همراهان گرامی ایشان

نماینده ولی فقیه در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در پیامی شهادت خادم الرضا(ع)، حضرت آیت الله سید ابراهیم رئیسی و همراهان گران قدرشان آیت الله سید محمدعلی آل هاشم، دکتر حسین امیر عبداللہیان، دکتر مالک رحمتی، سردار سیدمهدی موسوی و کادر شریف پروازی را تسلیت گفت. حجت الاسلام حاجی صادقی در این پیام آورده است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رَجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَن يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا
شهادت خادم الرضا(ع)، سیدالشهدای خدمت و سرباز ولایت، رئیس جمهور محبوب و مردمی حضرت آیت الله سید ابراهیم رئیسی و همراهان گران قدرشان آیت الله سید محمدعلی آل هاشم، دکتر حسین امیر عبداللہیان، دکتر مالک رحمتی، سردار سیدمهدی موسوی و کادر شریف پروازی در سانحه غم انگیز و اندوهبار بالگردی را به پیشگاه مقدس و منور قطب عالم امکان حضرت مهدی صاحب الزمان(عج)، مقام عظامی ولایت و رهبری حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای(مد ظله العالی)، خانواده‌های مکرم شهدا و مردم انقلابی و متدین ایران عزیز تبریک و تسلیت عرض می‌نمایم.

آیت الله رئیسی پیش از شهادت، شهیدانه زیست و مزد زحمات خالصانه و خدمات بی‌منت و بی‌انتهای خود را در لیلۀ ولادت سلطان سربر ارتضا حضرت علی بن موسی الرضا(ع) دریافت کرد و به آغوش مولای خویش پر کشید. بی‌شک بزرگ‌ترین آرزوی او شهادت بود و چه زیبا و خالصانه، در مسیر و جامه خدمت به خلق، دعوت حق را لیبک گفت. «طوبیٰ لَهُمْ وَحَسُنَ مَا أَب».

از سویدای وجود باور داریم ملت عظیم الشان ایران به پشتوانه درایت ولی فقیه زمان و رهبر عزیز، حکیم و دوراندیش انقلاب اسلامی از این ایام حزن‌آور با اراده آهنین عبور خواهند کرد و هیچ‌گونه خللی در روند پیشرفت و حرکت رو به جلوی انقلاب و نظام اسلامی ایجاد نخواهد شد.

با شهادت سعید این سانحه تأسف‌آور پیمان می‌بندیم راه پرافتخارشان را به حول و قوه الهی تداوم بخشیده و در مسیر تحقق قدرتمند آرمان‌های بلند انقلاب اسلامی از هیچ کوششی فروگذار نخواهیم کرد. ان شاء الله.

عبدالله حاجی صادقی

نماینده ولی فقیه در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

شرح حال و زندگی شهید آیت الله سیدابراهیم رئیسی

آیت الله سیدابراهیم رئیسی در آذرماه سال ۱۳۳۹ هجری شمسی در خانواده‌ای روحانی در شهر مشهد و در محله نوغان دیده به جهان گشود. پدر ایشان حجت الاسلام سیدحاجی رئیس الساداتی و همچنین مادر وی سیده عصمت خدادادحسینی از سلاله سادات حسینی بودند و نسبتش از هر دو طرف به حضرت زید بن علی بن الحسین (ع) می‌رسد. دکتر رئیسی در پنج سالگی پدر خود را از دست داد. او تحصیلات ابتدایی را در مدرسه جوادیه گذراند و تحصیل در علوم حوزوی را در مدرسه نواب و سپس در مدرسه آیت الله موسوی نژاد شروع کرد. در ادامه و در سال ۱۳۵۴ جهت ادامه تحصیل به حوزه علمیه قم و مدرسه آیت الله بروجردی رفت و مدتی نیز در مدرسه‌ای که با مدیریت آیت الله پسنزاده تحت نظر امام خمینی (ره) اداره می‌شد، تحصیل کرد.

دانشگاه تهران شرکت کرد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، وی در دوره تربیتی خاصی که مرحوم شهید بهشتی جهت کادرسازی برای تأمین نیازهای مدیریتی نظام اسلامی برگزار کرد، شرکت نمود و به دنبال شورش‌های مارکسیستی و ایجاد مشکلات متنوع در مسجد سلیمان، به همراه گروهی از طلاب در قالب فعالیت‌های فرهنگی به آن منطقه رفت. پس از بازگشت از مسجد سلیمان نیز مجموعه سیاسی- عقیدتی یادگان آموزشی ۰۲ در شاهرود را تأسیس و برای مدت کوتاهی آن را اداره کرد.

● سوابق و فعالیت‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، انقلابی، مبارزاتی و مسئولیت‌ها

در پی اهانت به امام خمینی (ره) در روزنامه اطلاعات در ۱۷ دی‌ماه سال ۱۳۵۶ و آغاز حرکت‌های مردمی، دکتر رئیسی در اجتماعات اعتراضی که مبدأ اغلب آن‌ها مدرسه آیت الله بروجردی (مدرسه خان) بود، شرکت و در قالب هسته‌ای از طلاب انقلابی فعالیت کرد. وی در این دوران فعالیت‌های مبارزاتی خود را در قالب ارتباط با علمای انقلابی آزاد شده از زندان و یا در تبعید پی گرفت. همچنین در جمعانی مثل تحصن علما و روحانیون در

قضایی ایشان در تهران آغاز شد. به دنبال موفقیت در حل پرونده‌های قضایی پیچیده، امام خمینی(ره) طی احکام ویژه و مستقیم ایشان و حجت‌الاسلام نیری را برای رسیدگی به مشکلات اجتماعی در برخی استان‌ها از جمله: لرستان، کرمانشاه و سمنان مأمور کرد.

بعد از رحلت امام خمینی(ره) آیت‌الله سیدابراهیم رئیسی با حکم رئیس قوه قضائیه وقت به سمت دادستان تهران منصوب شد و از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۳ به مدت پنج سال این مسئولیت را برعهده داشت. ایشان از سال ۱۳۷۳ به ریاست سازمان بازرسی کل کشور منصوب شد که خدمت ایشان در این سمت تا سال ۱۳۸۳ ادامه یافت. دوره مدیریت آیت‌الله رئیسی بر سازمان بازرسی کل کشور نقطه عطفی در زندگی ایشان بود. وی که یک مدیریت کلان ملی را به مدت ۱۰ سال تجربه می‌کرد، با اتکای به تجربیات اندوخته خود نظارت بر دستگاه‌های اداری را متحول و نظام‌مند کرد. سازمان بازرسی کل کشور در زمان تصدی ایشان با توسعه متوازن ساختاری مواجه و به‌عنوان یکی از ارکان نظارتی نظام جمهوری اسلامی تثبیت شد. در این دوران که با روی کار آمدن دولت اصلاحات هم‌زمان بود، بسیاری از گره‌های نظام اداری و اقتصادی شناسایی و راهکار برون‌رفت از زمینه فساد در آن‌ها تدوین شد. حل بعضی از پرونده‌های جنجالی مفاسد اقتصادی نیز محصول فعالیت شبانه‌روزی آیت‌الله رئیسی و همکارانش در این سازمان و در آن دوره بود.

وی از سال ۱۳۸۳ تا سال ۱۳۹۳ نیز به مدت ۱۰ سال معاون اول قوه قضائیه بود. ایشان که دو رئیس قوه را

ورود آیت‌الله رئیسی به عرصه مدیریت از سال ۱۳۵۹ و با حضور در جایگاه دایراری شهرستان کرج آغاز و پس از مدتی با حکم شهید قلوبی، به سمت دادستان کرج منصوب شد. موفقیت او در ساماندهی وضعیت پیچیده این شهر موجب شد تا پس از دو سال در تابستان ۱۳۶۱ هم‌زمان با دادستانی شهر کرج، مسئولیت دادستانی همدان را نیز عهده‌دار شود. حضور هم‌زمان او در این دو مسئولیت، برای مدتی ادامه یافت تا آن‌که به‌عنوان دادستان استان همدان معرفی شد و از سال ۱۳۶۱ تا ۱۳۶۳، در این سمت خدمت کرد.

دکتر رئیسی در سال ۱۳۶۲ در سن ۲۳ سالگی با دکتر جمیله‌سادات علم‌الهدی، دختر ارشد آیت‌الله سیداحمد علم‌الهدی، ازدواج کرد. خانم دکتر علم‌الهدی اکنون دانشیار رشته فلسفه علوم تربیتی دانشگاه شهید بهشتی تهران است و ریاست پژوهشگاه علوم انسانی را نیز در کارنامه دارد. گفتنی است، آیت‌الله رئیسی و خانم دکتر علم‌الهدی دو فرزند دختر دارند.

باید گفت دکتر رئیسی اهتمام ویژه‌ای به تحصیل خود و اعضای خانواده‌اش داشت و به تحصیل فرزندان‌ش اهمیت می‌داد. دختر اول ایشان متأهل و دارای دو مدرک کارشناسی ارشد است؛ یکی در رشته علوم اجتماعی از دانشگاه الزهر(اس) و دیگری در رشته علوم قرآن و حدیث از دانشگاه علوم حدیث شهر ری و دختر دوم وی نیز متأهل و کارشناس رشته فیزیک از دانشگاه شریف است.

آیت‌الله رئیسی در سال ۱۳۶۴ به‌عنوان جانشین دادستان انقلاب تهران منصوب و به این ترتیب، دوره مدیریت

آیت‌الله رئیسی در ۱۶ اسفند سال ۱۳۹۷ با حکم رهبر معظم انقلاب (مد ظله العالی) به ریاست قوه قضائیه منصوب شد و عملکرد دستگاه قضا در دوران ریاست ایشان به دلایلی چند، تراز این دستگاه را در نظام حکمرانی جمهوری اسلامی بالا برد. آیت‌الله رئیسی با مدیریت میدانی، پیگیری و رسیدگی نزدیک به مشکلات قضائی مردم، برخورد قاطع و بدون اغماض با مفسدان اقتصادی، تدوین و نهایی کردن سند تحول قضایی و هوشمندسازی قوه قضائیه، گام‌هایی جدی در جهت ارتقای عدالت قضایی برداشت، تا جایی که رهبر معظم انقلاب انجام این تحول و ایجاد امید در دل مردم را ستودند. در ادامه آیت‌الله رئیسی در سال ۱۴۰۰ با شرکت در سیزدهمین دوره ریاست جمهوری با کسب بیش از ۱۸ میلیون رأی مردم در انتخابات ۲۸ خرداد، رئیس‌جمهور ایران شد.

● سوابق دکتر رئیسی در مجلس خبرگان رهبری

آیت‌الله رئیسی در سال ۱۳۸۵، از طرف جامعه مدرسین حوزه علمیه قم و جامعه روحانیت مبارز و به توصیه نخبگان استان خراسان جنوبی برای عضویت در چهارمین دوره مجلس خبرگان رهبری نامزد و با کسب اکثریت آرای مردم انتخاب شد. دو سال پس از حضور در این مجلس، خبرگان ملت ایشان را به‌عنوان عضو هیئت رئیسه برگزیدند و عضویت ایشان در این جایگاه تا اتمام دور چهارم با رأی نمایندگان تمدید شد.

در این سمت تجربه می‌کرد، به‌عنوان یکی از مسئولان ارشد قضایی کشور مسئولیت سازماندهی و اداره تشکیلاتی این مجموعه را برعهده داشت و از سال ۱۳۹۳ تا اسفند ۱۳۹۴ نیز به‌عنوان دادستان کل کشور خدمت کرد.

آیت‌الله رئیسی از سال ۱۳۹۱ تا سال ۱۴۰۰ با حکم مقام معظم رهبری، دادستان ویژه روحانیت نیز بود. گفتنی است، وی در سال ۱۳۷۶ به پیشنهاد برخی اعضای مؤثر جامعه روحانیت مبارز از جمله آیت‌الله مهدوی کنی و تصویب شورای مرکزی جامعه روحانیت به عضویت این شورا درآمد. در اسفند ۱۳۹۴، آیت‌الله رئیسی با حکم آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مد ظله العالی) به تولیت آستان قدس رضوی منصوب شد. ایشان در سه سال فعالیت در این سمت اقدامات مؤثری در چارچوب خدمت مؤثر به حرم نورانی حضرت ثامن‌الحجج علی بن موسی‌الرضا (ع) و ارائه خدمات به زائران این بارگاه قدسی در پایتخت معنوی ایران اسلامی انجام داد. رسیدگی به امور زائران بارگاه مقدس امام هشتم (ع)، خدمت به مجاوران و به‌ویژه مستمندان و مستضعفان حرم رضوی، ترویج معارف قرآنی و مکتب اهل بیت (علیهم‌السلام) در جهان اسلام، بهره‌مند ساختن تهی‌دستان نقاطی از کشور که موقوفات آستان قدس در آن‌ها قرار دارد و سامان‌بخشیدن به نگاه‌های اقتصادی و خدماتی آستان قدس رضوی، موارد مورد تأکید رهبر معظم انقلاب اسلامی در منشور هفت‌گانه حکم انتصاب وی به سمت تولیت آستان قدس رضوی بود.

● اهم سوابق مدیریتی و سیاسی

- ← سیزدهمین رئیس‌جمهور ایران از سال ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۳؛
- ← ریاست قوه قضائیه جمهوری اسلامی ایران؛
- ← نایب‌رئیس اول مجلس خبرگان رهبری؛
- ← تولیت آستان قدس رضوی؛
- ← عضویت در مجمع تشخیص مصلحت نظام به‌عنوان عضو حقیقی و حقوقی؛
- ← معاون اول قوه قضائیه؛
- ← دادستان کل کشور؛
- ← ریاست سازمان بازرسی کل کشور؛
- ← دادستان تهران؛
- ← دادستان انقلاب اسلامی کرج و استان همدان؛
- ← عضویت در دوره‌های چهارم و پنجم مجلس خبرگان رهبری از حوزه انتخابیه خراسان جنوبی؛
- ← اولین دبیر ستاد احیای امر به معروف و نهی از منکر کشور؛
- ← مؤسس حوزه علمیه فاطمة الزهراء (س) (ویژه خواهران) در تهران (کوی نصر)؛
- ← مؤسس مرکز تخصصی شیعه‌شناسی امام‌هادی (ع) زیر نظر حوزه علمیه قم؛
- ← مأموریت قضایی امام خمینی (ره) به آیت‌الله رئیسی به همراه حجت‌الاسلام نیری جهت رسیدگی به گزارش‌های ویژه؛
- ← عضویت در هیئت امنای ستاد اجرایی فرمان امام (ره) به مدت ۱۰ سال از سوی مقام معظم رهبری.

● اهم مسئولیت‌ها به اعتبار جایگاه حقوقی

- ✦ عضو شورای عالی فضای مجازی؛
- ✦ عضو شورای عالی استاندارد؛
- ✦ عضو شورای عالی نفت؛
- ✦ عضو شورای توسعه شرق و غرب کشور؛
- ✦ عضو شورای عالی پول و اعتبار؛
- ✦ عضو ستاد مبارزه با مفاسد اقتصادی؛
- ✦ عضو ستاد مبارزه با مواد مخدر.

ایشان با تکمیل تحقیقات خود در رشته فقه و حقوق، موفق به اخذ مدرک عالی‌ترین سطح حوزه (سطح چهارم) شد و در نهایت رساله دکترای خود را با عنوان «تعارض اصل و ظاهر در فقه و حقوق» دفاع کرد و با اخذ نمره ممتاز به درجه دکترای فقه و حقوق در مدرسه عالی شهید مطهری نائل شد.

علاوه‌بر مسئولیت‌های کلان کشوری، بنابه توصیه مکرر آیت‌الله مهدوی کنی و آیت‌الله حاج آقامجتبی تهرانی مبنی‌بر حفظ ارتباط درسی خود با طلاب، از سال ۱۳۸۰ به‌عنوان مدرس در مدارس علمیه تهران ازجمله مدرسه مجید، مدرسه امیرالمؤمنین (ع)، مدرسه امام حسین (ع) و مدرسه مروی به تدریس سطوح عالی حوزه همچون: رسائل و مکاسب، کفایتین و قواعد فقهیه مشغول بود و بعد از عزیمت به مشهد مقدس از ابتدای سال ۱۳۹۵ در مدرسه عالی نواب به تدریس در موضوع «فقه وقف» پرداخت. وی در مقاطع کارشناسی ارشد و دکترای دانشگاه امام صادق (ع)، مدرسه عالی شهید مطهری و دانشگاه آزاد اسلامی دروس تخصصی فقه قضا، فقه اقتصاد، اصول فقه و قانون مدنی را نیز تدریس کرد.

وی در دوره پنجم مجلس خبرگان رهبری در اسفند ۱۳۹۴ نیز با کسب اکثریت قاطع آراء برای دومین‌بار به‌عنوان نماینده مردم شریف خراسان جنوبی برگزیده شد و در اسفند ۱۳۹۷، در جریان برگزاری ششمین اجلاس دوره پنجم مجلس خبرگان رهبری، به عنوان نایب‌رئیس اول مجلس خبرگان رهبری انتخاب شد. در انتخابات ششمین دوره مجلس خبرگان رهبری در اسفند ۱۴۰۲ نیز آیت‌الله رئیسی با کسب ۸۲/۵۷ درصد آرای مردم برای سومین‌بار به مجلس خبرگان راه یافت.

● سوابق علمی، آثار و تألیفات

آیت‌الله سیدابراهیم رئیسی در حوزه علمیه قم اصول فقه را نزد آیت‌الله مروی، لمعتین را نزد آیت‌الله فاضل هرنندی، رسائل را نزد آیت‌الله موسوی تهرانی، مکاسب محرمة را نزد آیت‌الله دوزدوزانی، کتاب البیع مکاسب را نزد آیت‌الله خزعلی، خيارات مکاسب را نزد آیت‌الله ستوده و آیت‌الله طاهری خرم‌آبادی، کفایه را نزد آیت‌الله سیدعلی محقق داماد، تفسیر قرآن کریم را نزد آیت‌الله مشکینی و آیت‌الله خزعلی، شرح منظومه و فلسفه را نزد آیت‌الله احمد بهشتی، دوره شناخت را نزد آیت‌الله مطهری و نهج‌البلاغه را نزد آیت‌الله نوری همدانی آموخت. وی خارج اصول را نزد آیت‌الله سیدمحمدحسن مرعشی شوشتری و آیت‌الله هاشمی شاهرودی و خارج فقه را نزد آیت‌الله آقامجتبی تهرانی و آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب، تلمذ کرد و پیش از پایان دوره سطح توانست به دوره کارشناسی ارشد رشته حقوق خصوصی راه یابد و پس از دفاع از پایان‌نامه خویش در سال ۱۳۸۰ با قبولی در کنکور دکترای مدرسه عالی شهید مطهری در رشته فقه و حقوق خصوصی ادامه تحصیل دهد.

● سخنرانی در اجلاس‌های بین‌المللی

- ✦ اجلاس «مبارزه با فساد اداری» (قاره آفریقا)؛
- ✦ اجلاس «مبارزه با جرایم سازمان‌یافته» (ارژانتین)؛
- ✦ اجلاس «سلامت اداری» (سوچی روسیه)؛
- ✦ اجلاس «حقوق بشر» (پاکستان)؛
- ✦ اجلاس «نقش عاشورا در تحولات اجتماعی» (استانبول ترکیه)؛
- ✦ اجلاس «دلالت‌های قانون اساسی در حفظ حقوق بشر» (نیجریه)؛
- ✦ اجلاس «همکاری‌های بین‌المللی در مبارزه با فساد» (چین)؛
- ✦ اجلاس «حقوق بشر سازمان ملل» (ژنو)؛
- ✦ اجلاس «مبارزه با فساد اداری» در فیلیپین؛
- ✦ و ده‌ها نشست تخصصی دیگر با حضور مقام‌های کشورهای خارجی.

● کتاب‌های چاپ شده

- ✦ «تقریرات درس قواعد فقه (بخش قضایی)» توسط بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی؛
- ✦ «تقریرات درس قواعد فقه (بخش اقتصادی)» توسط بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی؛
- ✦ «تقریرات درس قواعد فقه (بخش عبادی)» توسط بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی؛
- ✦ «ارث بلاوارث در فقه و حقوق» توسط انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی؛
- ✦ «تعارض اصل و ظاهر در فقه و حقوق» توسط انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی؛
- ✦ «فقه وقف» توسط بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی.

● سوابق علمی

- ✦ سطح چهار فقه و اصول از حوزه علمیه قم؛
- ✦ دکترای فقه و مبانی حقوق با گرایش حقوق خصوصی از مدرسه عالی شهید مطهری؛
- ✦ تدریس متون فقهی سطح عالی و قواعد فقه قضاء و فقه اقتصاد در حوزه‌های علمیه تهران و دانشگاه‌ها.

● مسئولیت‌ها تا سال ۱۴۰۳

- ✦ رئیس جمهور؛
- ✦ عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام؛
- ✦ نایب رئیس مجلس خبرگان رهبری؛
- ✦ عضو شورای عالی امنیت ملی؛
- ✦ عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی.

● سخنرانی علمی ارائه شده

- ✦ تعدد اسباب مسئولیت؛
- ✦ بیع فاسد و اقسام آن؛
- ✦ مفهوم رهن؛
- ✦ مدیریت کارآمد؛
- ✦ نظارت اثربخش؛
- ✦ تأثیر متقابل تصمیمات قضایی و اقتصادی؛
- ✦ جایگاه نظارت و بازرسی در اسلام؛
- ✦ عدالت و تأثیر آن بر سبک زندگی؛
- ✦ و ده‌ها سخنرانی علمی در حوزه‌های اقتصادی، مدیریتی، اجتماعی و حقوقی در دانشگاه‌ها و مراکز علمی و سمینارهای تخصصی وزارتخانه‌ها و سازمان‌های کشور.

حجت‌الاسلام حاجی صادقی، نماینده ولی فقیه در سپاه:

شهید رئیسی تعبد به ولایت داشت

یاد و خاطره رهروان راه خدا و شاهدان شهید همیشه در دل‌ها باقی خواهد ماند؛ رهروانی که راه رسیدن به درگاه ایزد منان را از طریق خدمت به مردم یافتند و در این راه یعنی خدمت خالصانه به مردم، جان خویش را تقدیم کردند و در تاریخ ایران اسلامی به‌عنوان شهدای خدمت ثبت و در خاطره‌ها ماندگار شدند. در ادامه گفت‌وگویی کوتاه با حجت‌الاسلام والمسلمین عبدالله حاجی صادقی، نماینده محترم ولی فقیه در سپاه، انجام داده‌ایم تا برخی از ناگفته‌ها درباره این شهید عزیز را بازگو کنیم.

و ویژگی‌ها جلوه برجسته‌تری دارند. لطفاً درباره ویژگی‌های بارز و ممتاز آیت‌الله رئیسی نکاتی را برای خوانندگان بیان فرمایید.

یکی از ویژگی‌های ممتاز شهید رئیسی ولایت‌مداری او بود. ایشان تعبد به ولایت داشت و تنها خواسته او سربازی ولایت بود. در دیدارهایی که با آقای رئیسی داشتم، بارها شاهد بودم که می‌گفت تنها خواسته من سربازی ولایت است. این بالاترین درجه است. بنده به برخی می‌گویم این که شهید حاج قاسم سلیمانی می‌گفت بنویسید سر باز ولایت، این از سپهبدی بسیار بالاتر است. سربازی ولایت یعنی علی بن ابی‌طالب (ع) نسبت به پیامبر اسلام (ص)؛ یعنی حضرت ابوالفضل العباس (ع) نسبت به امام حسین (ع).

خادم‌الرضا (ع) عنوانی است که از سوی رهبر معظم انقلاب و همچنین مردم به این شهید بزرگوار داده شد. باتوجه به این که جناب‌عالی با این شهید بزرگوار سالیان سال آشنایی داشتید، اگر در مورد عشق و ارادت ایشان به ساحت مقدس امام رضا (ع) نکته‌ای دارید، بفرمایید.

در جلسهای که در خراسان رضوی برگزار شده بود با شهید رئیسی دیدار داشتم. پیش از این دیدار از عشق و علاقه ایشان به امام رضا (ع) شنیده بودم، اما ندیده بودم. پیش از شروع جلسه در اتاقی بودیم که مشرف به گنبد امام رضا (ع) بود. شهید رئیسی وقتی گنبد را دیدند، احوالشان دگرگون و اشک‌هایشان جاری شد. یکی از همراهان او گفت آقای رئیسی هر بار که به مشهد می‌آیند، پس از این که به همه کارها و جلسات رسیدگی می‌کنند سری به خانه اقوام می‌زنند و پس از آن شب تا صبح را در حرم به عبادت و تهجد می‌گذرانند.

جناب حاجی صادقی، ضمن تشکر از فرصتی که در اختیار نشریه «فرهنگ پاسداری» قرار دادید، لطفاً برای ما از این شهید عزیز، خادم‌الرضا (ع)، رئیس‌جمهور مردمی، محبوب و انقلابی بگویید.

این جانب عروج ملکوتی و شهادت شهید بزرگوار آیت‌الله سیدابراهیم رئیسی و هم‌زمان عزیزش را به مقام عظمای ولایت و ملت قهرمان و رشید ایران تسلیت می‌گویم و شهادت می‌دهم که ایشان بنابر تکلیف و بارعایت تقوای سیاسی به میدان ریاست‌جمهوری آمد. همان‌طور که رهبر معظم انقلاب بیان فرمودند، «رئیس خستگی‌ناپذیر بود»؛ از همین‌رو وقتی پای کار ریاست‌جمهوری آمد، خودش را مشغول پاسخگویی به جبهه‌های سیاسی متعدد نکرد. در عوض فقط به کار مشغول شد. او حقیقتاً معتقد بود که خدا می‌بیند؛ از همین‌رو می‌گفت باید برای خدا کار کرد که در این صورت قلوب مردم هم به دست خدا متوجه ما می‌شود. در ادامه باید بگویم تقوای الهی از مواردی است که هر مسئولی باید آن را از زندگی فردی به میدان سیاسی-اجتماعی بکشد، کما این که تقوای قرآن هم به این موضوع اشاره دارد. تقوای قرآن یک تقوای جهادی و انقلابی است، نه معنویت‌انزواگرایانه. بسیار مهم است که انسان در دل اجتماع بتواند تقوای خود را حفظ کند، والا

خود را از جامعه دور کردن، منزوی شدن و گناه‌کردن که فضیلت نیست. این که در میدان باشی و تقوا پیشه کنی و دیگران را به تقوای الهی دعوت کنی، فضیلت است. بدون شک همه شهدا، شهدای این واقعه و به‌ویژه شهید عزیز آیت‌الله رئیسی ویژگی‌های ممتازی داشته‌اند که هر کدام می‌تواند چرخ راه و هدایتگری برای سایرین باشد، اما برخی از صفات

پیام تسلیت مقامات برخی کشورهای دنیا در پی شهادت رئیس جمهور و همراهانش

در پی شهادت آیت الله سیدابراهیم رئیسی، رئیس جمهور، و همراهانش، جمعی از رؤسای جمهور، سران و مقامات کشورهای دنیا با ابراز همدردی پیام تسلیت صادر کردند که در ادامه می آید:

لاوروف

وزیر امور خارجه روسیه

این شخصیت‌های برجسته سیاسی را ما همواره به عنوان اشخاص واقعاً ملی‌گرا به یاد خواهیم آورد که با قاطعیت از منافع کشور خود دفاع و جان خود را در خدمت به کشورشان فدا کردند.

شارل میشل

رئیس شورای اروپا

اتحادیه اروپا تسلیت خالصانه خود را به سبب درگذشت رئیس جمهور رئیسی و وزیر امور خارجه امیرعبداللهیان و دیگر اعضای هیئت آنان در سانحه سقوط بالگرد ابراز می‌دارد.

الهام علی اف

رئیس جمهور جمهوری آذربایجان

حضرت آیت الله خامنه‌ای، از خبر درگذشت دل‌خراش سیدابراهیم رئیسی، رئیس جمهوری اسلامی ایران، حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه، و سایر همراهان وی در سانحه بالگرد، تلفات سنگین برای مردم دوست و برادر جمهوری اسلامی ایران به شدت متأثر شدیم. مردم ایران شخص رئیس جمهور سیدابراهیم رئیسی و دولت‌مردی برجسته را از دست دادند که تمام عمر با فداکاری و وفاداری به کشورش خدمت کرد. یاد و خاطره گرمی او همیشه در قلب ما زنده خواهد بود. در این روز غم‌انگیز، از درگاه خداوند متعال برای ملت دوست و برادر ایران صبر و بردباری مسألت می‌کنم و در غم و اندوه آنان شریک هستیم. شخصاً و از طرف مردم آذربایجان به شما، خانواده و بستگان آن مرحوم و تمامی بازماندگان تسلیت عرض می‌کنم. خداوند رحمت کند.

مادورو
رئیس‌جمهور ونزوئلا

از اخبار سخت درمورد فقدان سیدابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهوری اسلامی ایران، شوکه شدم. کیلیا که دوست همسرش است و من از خداحافظی با یک فرد نمونه بسیار متأسفیم. برادر ما ابراهیم یک رهبر فوق‌العاده جهانی بود، یک انسان عالی، مدافع حاکمیت مردمش و دوست بی‌قید و شرط کشور ما.

نارندامودی
نخست‌وزیر هند

از درگذشت غم‌انگیز دکتر سیدابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور جمهوری اسلامی ایران، عمیقاً متأسف و متأثر شدم. سهم وی در تحکیم روابط دوجانبه هند و ایران همیشه در یادها خواهد ماند. از صمیم قلب به خانواده وی و مردم ایران تسلیت می‌گویم. هند در این زمان غم و اندوه در کنار ایران ایستاده است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ
وَارْحَمْهُمْ إِنَّكَ أَعْلَمُ الْغُيُوبِ

ولادیمیر پوتین
رئیس‌جمهور روسیه

درگذشت سیدابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور ایران، یک تراژدی بزرگ برای ملت ایران است. رئیسی شخصاً کمک‌های بارزنی به توسعه روابط همسایگی خوب میان روسیه و ایران کرد. رئیس‌جمهور ایران سیاستمدار برجسته‌ای بود که جان خود را وقف خدمت به کشور خود کرد.

سوبرامانیام جایشانکار
وزیر خارجه هند

از شنیدن خبر درگذشت دکتر سیدابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور ایران، و حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه عمیقاً بهت‌زده شدم. جلسات متعدد خود با آنان را به یاد می‌آورم که آخرین بار در ژانویه ۲۰۲۴ بود. به خانواده‌هایشان تسلیت می‌گویم. ما در این حادثه غم‌بار در کنار مردم ایرانی‌ها.

فومیو کیشیدا
نخست‌وزیر ژاپن

براساس روابط دوستانه دیرینه ژاپن و ایران، من یکسری گفت‌وگوهای صریح با رئیس‌جمهور ایران درمورد روابط دوجانبه بین دو کشور و همچنین وضعیت منطقه از طریق دیدارهای سران و گفت‌وگوهای تلفنی داشته‌ام. من از طرف دولت و مردم ژاپن مراتب تسلیت خود را به دولت و ملت ایران و خانواده‌های داغدار ابراز می‌کنم.

شیخ تمیم بن حمد آل ثانی
امیر قطر

صمیمانه به دولت و ملت جمهوری اسلامی ایران فوت ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور، و حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه، و هیئت همراه ایشان را در سانحه هوایی دردناک تسلیت می‌گویم. از خداوند متعال برای درگذشتگان رحمت واسعه و برای بازماندگان صبر جمیل مسألت دارم. **إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ.**

شهباز شریف
نخست‌وزیر پاکستان

پاکستان به نشانه احترام به رئیس‌جمهور و همراهانش و در همبستگی با ایران برادر، یک روز عزای برگزار خواهد کرد و پرچم آن نیمه‌افراشته خواهد بود.

عبدالفتاح السیسی
رئیس‌جمهور مصر

عبدالفتاح السیسی، رئیس‌جمهور مصر، صمیمانه فوت رئیس‌جمهور و وزیر خارجه ایران را به ملت این کشور تسلیت می‌گوید.

حزب الله لبنان

شهید سیدابراهیم رئیسی را از دیرباز می‌شناسیم. ایشان برادر بزرگ، حامی قدرتمند و مدافع سرسخت مسائل مهم امت اسلامی به‌ویژه آرمان فلسطین و حامی جنبش‌های مقاومت در تمامی پست‌های مسئولیت خود بود. شهید سیدابراهیم رئیسی خادم مخلص و صادق برای ملت ایران و یار وفادار مقام معظم رهبری و امید بزرگ تمام مظلومان بود. برادر عزیزمان شهید حسین امیرعبداللهیان نیز در تمام مناصب و پست‌های خود از جمله پست وزارت امور خارجه به‌عنوان یک مسئول فعال، فداکار و دوستدار جنبش‌های مقاومت و حامی آن‌ها در تمام محافل سیاسی و دیپلماتیک ظاهر شد. از خداوند متعال برای این شهیدای بزرگ رحمت واسعه و برای بازماندگان صبر جمیل مسألت داریم. امیدواریم ملت ایران با عزم راسخ در ادامه مسیر امام راحل (ره) و تمام شهدا گام بردارد.

شی جین پینگ

رئیس جمهور چین خطاب به محمد مخبر

از شنیدن خبر درگذشت جناب آقای سیدابراهیم رئیسی در سانحه سقوط هلیکوپتر شوکه شده‌ام. این جانب به نمایندگی از دولت و ملت چین، ضمن تسلیت عمیق به شما، مراتب همدردی خالصانه خود را به شما، خانواده آقای رئیسی، دولت و مردم ایران ابراز می‌کنم. پس از انتصاب به‌عنوان رئیس جمهور ایران، جناب آقای رئیسی برای تضمین امنیت و ثبات ایران و پیشبرد توسعه و رونق کشور نقش مهمی را ایفا کردند و همچنین به تلاش‌های مثبت جهت تحکیم و تقویت مشارکت راهبردی جامع چین و ایران پرداختند. درگذشت ایشان یک فقدان بزرگ برای مردم ایران است و مردم چین یک دوست خوب را از دست دادند و من از این جهت بسیار غمیگن شدم. دولت و مردم چین دوستی دیرینه دارند و باور دارم مشارکت راهبردی چین و ایران به‌طور مداوم تحکیم و توسعه می‌یابد.

نیچیروان بارزانی

رئیس اقلیم کردستان عراق

خبر تأسفبار جان باختن سیدابراهیم رئیسی، رئیس جمهور فقید، حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه فقید، و تعدادی از همراهانشان در سانحه سقوط هلیکوپتر، ما را عمیقاً غمیگن کرد. در این دوران سخت، مراتب تسلیت خود را به رهبر جمهوری اسلامی، جناب آقای سیدعلی خامنه‌ای، دولت مردم‌دوست ایران و به‌ویژه خانواده‌های محترم درگذشتگان ابراز می‌دارم. از خداوند متعال برای آن مرحومان غفران و رحمت واسعه الهی و برای همگان صبر و اجر مسألت داریم. درگذشت رئیس جمهور فقید رئیسی ضایعه بزرگی برای جمهوری اسلامی، ملت مسلمان ایران و دوستان آن است.

ملاحسن آخوند

نخست‌وزیر طالبان

با تأسف فراوان آگاهی یافتیم که در حادثه سقوط هلیکوپتر، رئیس جمهور جمهوری اسلامی ایران، آیت‌الله سیدابراهیم رئیسی، وزیر امور خارجه دکتر حسین امیرعبداللهیان، امام جمعه تبریز حجت‌الاسلام آل هاشم، و هیئت همراه جانشان را از دست دادند. حکومت افغانستان و تمام افغانستانی‌ها به خاطر این رویداد غمناک عمیقاً غمیگن و متأثر هستند. ما با جمهوری اسلامی ایران و مردم آن در این غم خود را شریک می‌دانیم و مراتب تسلیت خویش را به تمام خانواده‌های قربانیان، ملت و حکومت ایران تقدیم می‌نماییم.

وزارت خارجه بلاروس

این فاجعه، تنها خسارتی برای ملت ایران نیست، بلکه بلاروس نیز دوستان واقعی خود را از دست داده است.

جاسم محمد البدیوی

دبیر کل شورای همکاری خلیج فارس

این شورا در این شرایط دشوار با دولت و ملت ایران ابراز همبستگی می‌کند.

انور ابراهیم
نخست‌وزیر مالزی

از مرگ اندوهبار رئیس‌جمهور ابراهیم رئیسی و وزیر امور خارجه حسین امیرعبداللهیان و چند تن دیگر از مقامات رسمی جمهوری اسلامی ایران عمیقاً غمگین شدم. به ملت ایران در این برهه عمیقاً دشوار تسلیت می‌گویم. او نمونه بارز تعهد به رفاه ملت خود و شأن و منزلت آنان بود که نماینده تمدنی سربلند و غنی است که ریشه در اصول اسلام دارد.

مهدی المشاط
رئیس شورای عالی سیاسی یمن

شهید سیدابراهیم رئیسی نمونه بارز یک رهبر مسلمان، شجاع و وفادار به مسائل مهم امت اسلامی بود. مواضع ایشان در قبال امت اسلامی به‌ویژه آرمان فلسطین قدرتمندانه و جسورانه بود. شهادت سیدابراهیم رئیسی ضایعه بزرگی برای تمام ملت‌های مسلمان به‌شمار می‌رود. این ضایعه را به مقام معظم رهبری و ملت ایران تسلیت می‌گویم. ما در کنار جمهوری اسلامی ایران ایستاده‌ایم و مطمئن هستیم که این کشور می‌تواند با قدرت برابر این ضایعه صبر و از آن عبور کند.

رجب طیب اردوغان
رئیس‌جمهور ترکیه

ترکیه در این برهه سخت در کنار ایران ایستاده است. من به‌عنوان یک همکار که شخصاً شاهد تلاش‌های ایشان برای صلح مردم ایران و منطقه در دوران قدرت بودم، از آقای رئیسی با احترام و تشکر یاد می‌کنم.

نیکول پاشینیان
نخست‌وزیر جمهوری ارمنستان

اینجناب از طرف دولت و مردم جمهوری ارمنستان درگذشت غم‌انگیز دوست و همکار عزیزم رئیس‌جمهور سیدابراهیم رئیسی، حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه، و هیئت همراه را صمیمانه تسلیت عرض می‌کنم.

عبدالله دوم
پادشاه اردن

به برادران خود در جمهوری اسلامی ایران، رهبری، دولت و ملت ایران تسلیت می‌گویم. ما در این شرایط سخت با برادران خود در ایران اعلام همبستگی می‌کنیم.

وزارت امور خارجه فرانسه

درگذشت ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور، حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه، و همراهان آنان را به جمهوری اسلامی ایران تسلیت می‌گویم.

سلمان بن عبدالعزیز
پادشاه عربستان سعودی

از خبر درگذشت جناب آقای دکتر سیدابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهوری اسلامی ایران، و همراهانش مطلع شدیم. ما این حادثه را به شما و ملت برادر ایران صمیمانه تسلیت و تعزیت عرض می‌کنیم و برای آنان از خداوند متعال رحمت واسعه و مغفرت مسألت داریم.

بشار اسد
رئیس‌جمهور سوریه

قبلاً به نام خود و مردم کشور عربی سوریه، شهادت سیدابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور، حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه، و همراهانشان را به آیت‌الله العظمی امام خامنه‌ای و دولت مردم‌دوست ایران تسلیت می‌گویم.

سجایای اخلاقی و ویژگی های شهید خدمت

آیت الله رئیسی ویژگی های منحصر به فردی داشتند که این ویژگی های اخلاقی، مدیریتی و... باید برای مسئولان، جوانان و نوجوانان تبیین و دنبال شود. در ادامه به برخی از ویژگی های بارز ایشان طی سال های خدمت می پردازیم:

● توجه به خدا و قانون:

قانون و خدا همواره مورد تأکید ایشان بود و سایر مسئولان را نیز به این دو امر سفارش می کرد. این شهید بزرگوار بسیار نسبت به ریخت و پاش ها که در دولت های قبل به نوعی معمول بود، مراقبت می کرد و ذره ای اجازه نمی داد از بیت المال حیف و میل شود. آیت الله رئیسی اهل تکلفات مرسوم ساختارها و سازمان های اداری نبود و بسیار متواضع بود.

● بی توجهی به مسائل جناحی و توجه به امور کشور:

بسیاری از مسائل کشور وقتی درگیر کشمکش های سیاسی و جناحی می شود، اصل خدمت رسانی به مردم

● برخورد قاطع با فساد:

شهید رئیسی زمانی که در قوه قضائیه حضور داشت، با صدور بخش نامه ها و نظارت بر اجرای آنان، مبارزه جدی با فساد را آغاز کرد. از زمانی هم که مدیریت دولت را در دست گرفت، علاوه بر نظارت بر دولت و همچنین نظارت بر بانک ها برای جلوگیری از بروز فساد، مردم را هم برای شناسایی و معرفی عوامل فساد تشویق کرد. برخوردهای رئیس جمهور با وزرا و معاونینی که در بروز برخی فساد دخیل بودند، نشان دهنده عزم جدی ایشان در مبارزه با فساد بود. اعلام بدهکاران کلان بانکی، معرفی مجموعه های فاسد و... هم از اقدامات قابل تقدیر دولت سیزدهم در عرصه فسادستیزی است.

برنامه‌شان به تأخیر می افتاد به خاطر شنیدن حرف مردم، گاهی پیرمرد یا پیرزنی جلوی ماشین ایشان را می گرفت و ایشان صبورانه پیاده می شد و صحبت آنان را می شنید و برای آنان وقت می گذاشت که این روحیه مردمی او بسیار مهم بود، زیرا مردم برای او حرف اول را می زدند. هیچ چیز هم برای او مهم تر از رضایت مردم نبود که به نوعی تداعی کننده رضایت پروردگار است، چراکه خادم مردم همواره باید به آنان خدمت کند.

توجه به سلامت مردم:

دولت سیزدهم در حالی روی کار آمد که کرونا روزانه چندصد شهید کشته در کشور می گرفت و این دولت با مدیریت شهید رئیسی توانست با واردات واکسن و همچنین حمایت از تولید در داخل، شرایط را کنترل کند و باعث فروکش کردن موج کرونا در کشور شود که این نخستین دستاورد دولت آقای رئیسی بود.

تحت الشعاع قرار می گیرد، اما آیت الله رئیسی بدون توجه به دعوای سیاسی، صرفاً دغدغه حل مشکلات مردم و نظام را داشت. باید گفت برخی از شوراهای عالی با حضور دولت سیزدهم عملاً احیا شد؛ به عنوان مثال در حالی که در سال های قبل جلسات شورای عالی انقلاب فرهنگی به شکل پراکنده برگزار می شد، در دولت سیزدهم جلسات این شورا به ریاست آقای رئیسی به صورت منظم تشکیل شد. همچنین در حالی که در دولت های قبل شورای عالی فضای مجازی چندان مورد توجه نبود، در دولت سیزدهم جلسات این شورا مورد توجه جدی قرار گرفت.

مردمی بودن:

آیت الله رئیسی چه در قلب پایتخت و چه در قعر روستایی دورافتاده در غرب کشور، در میان مردم حضور داشت و نهایتاً هم در همین مسیر شهید شد. وجود چنین رویکردی در دولت سیزدهم و حضور بدون تشریفات رئیس جمهور و وزرا در بین مردم، باعث تقویت اعتماد عمومی به انقلاب و نظام شد. این شهید والامقام توانست با روحیه جهادی فاصله میان حاکمان و مردم را کم کند که این ویژگی را هم در دغدغه مندی و حضور دائمی در بین مردم و هم از شخصیت و منش وی می توانیم مشاهده کنیم و این نکته بارز و پررنگ رئیس جمهور محبوب باید الگو و چراغ راه همه مسئولان و مدیران قرار بگیرد.

گفتنی است، شهید رئیسی دو گونه سفر استانی داشت: نخست سفرهای استانی که با مردم و شورای اداری جلسه داشت که حدود ۵۰ سفر طی این مدت انجام دادند و نوع دیگر سفرهایی بود که برای افتتاح پروژه ها می رفتند که سفر اخیرشان از این قبیل بود. در اینگونه سفرها هم پای درد دل مردم می نشستند. گاهی

اتخاذ دیپلماسی قدرتمند:

یکی از نقاط قوت دولت آیت الله رئیسی، فعال کردن دیپلماسی عزت و قدرت در کشور بود که به برکت تلاش های شبانه روزی شهید امیر عبداللهیان و تیم وزارت خارجه محقق شد. نتیجه این رویکرد، عضویت در پیمان های شانگهای و بریکس، ترمیم روابط با همسایگان و فعال سازی دیپلماسی اقتصادی بود که ضمن افزایش عزت ایران در عرصه بین الملل، باعث بهبود تجارت خارجی و اثربخشی مثبت در اقتصاد کشور شد.

● ساده زیستی:

دوری از تجملات هم در سیره و سلوک حکمرانی و هم در رفتار و شخصیت وی مشهود بود. آیت الله رئیسی خادم پرافتخار آستان حضرت علی بن موسی الرضا (ع) بود و با تأسی به امیرالمؤمنین (ع) و اولاد طاهر ایشان، ساده زیستی را در ایام مدیریتی در عرصه های مختلف به منصفه ظهور رساند.

● ارتباط با شهید:

آیت الله رئیسی با شهیدها رابطه تنگاتنگی داشت و پس از شهادت آنان نیز راهشان را ادامه داد، چرا که شهیدانه زندگی کرد و به شهادت رسید. به قول حاج قاسم «تا کسی شهیدانه زندگی نکند، به شهادت نمی رسد».

● توجه به توسعه علمی:

پیشرفت های علمی و توسعه کسب و کارهای دانش بنیان از جمله اتفاقات بسیار مثبتی بود که در زمان ریاست جمهوری آیت الله رئیسی رخ داد. ما در حوزه های پتروشیمی و پزشکی توانستیم به واسطه حمایت از شرکت های دانش بنیان به خودکفایی برسیم که این

● ولایت مداری:

ویژگی دیگری که نه فقط مدیران بلکه همه مردم باید از شخصیت آیت الله رئیسی الگو بگیرند، روحیه اطاعت پذیری و ولایت مداری است. وی خود را سرباز ولی فقیه جامعه می دانست و بدون هیچ گونه اظهار وجود و منیت به عنوان یک سرباز ذیل امر ولی جامعه قرار داشت و انجام وظیفه می کرد. وی از عمق جان ولایت فقیه را قبول داشت و با تمام وجود چه در دوران امام راحل (ره) (موضوع اهانت به امام خمینی (ره) در روزنامه اطلاعات در ۱۷ دی ماه سال ۱۳۶۵) و رسیدگی به پرونده های راکد شورای عالی قضائی وقت به دستور امام و شهید بهشتی و چه در دوران امام حاضر در خدمت ولایت فقیه ایستاد و لبیک گوی امامین انقلاب بود.

دستاوردها ناشی از این بود که ایشان همواره نسبت به پیگیری مطالبات رهبر انقلاب اهتمام ویژه داشتند.

● اخلاص و تقوی:

مهم ترین ویژگی رئیس جمهور فقید اخلاص و تقوای او بود که نهایتاً باعث شد شهید رئیسی تبدیل به محور وحدت شود. وی با وجود جایگاهی که به عنوان رئیس جمهور در کشور داشت، هیچ گاه تقوای الهی را زیر پا نگذاشت. شهید رئیسی با ایجاد انسجام در داخل، کاری کرد که وجود برخی از تفرقه ها باعث شادی دشمن نشود. مجموع این عوامل موجب شد کارنامه سه ساله دولت سیزدهم از نظر مردم موفق ارزیابی شود و بخش زیادی از ملت عزادار شهادت رئیس جمهور خود شوند. گفتنی است، اگرچه از دست دادن آیت الله رئیسی ضایعه ای بسیار دردناک و بزرگ برای کشور ماست، اما شهادت هدیه ای بود که از جانب خداوند به ایشان برای یک عمر اخلاص، مجاهدت و خدمت به مردم اعطاء شد.

● قدرت طلب نبودن:

ایشان اصلاً قدرت طلب نبودند و رسیدن به جایگاه های سیاسی برایشان مهم نبود؛ برای ریاست جمهوری هم ابتدا امتناع می کردند، اما وقتی به ایشان بسیار اصرار شد و متوجه شدند که می توانند باری از دوش مردم بردارند، وارد این عرصه شدند. گفتنی است، این شهید بزرگوار با وجود تلاش نکردن برای رسیدن به جایگاه های سیاسی، از مسئولیت فرار هم نمی کرد.

● دوری از حاشیه:

از ویژگی های مهم آیت الله رئیسی دوری از حاشیه و تمرکز بر خدمتگزاری به مردم بود. با این که بسیاری می خواستند ایشان را از تلاش و خدمتگزاری منحرف کنند و به حاشیه بکشانند، او به دور از حاشیه وارد حرف های سیاسی و جناحی نمی شد و در زمان ریاست جمهوری خود به صورت شبانه روزی به مردم خدمت کرد.

سیال جهادی خستگی‌ناپذیر

بخشی از مهم‌ترین

دستاوردهای دولت شهید دکتر سید ابراهیم رئیسی

جهاد آب‌رسانی به ۵ هزار روستا

افتتاح ۱۶ هزار تخت بیمارستانی

تکمیل طرح آب‌رسانی غدیر بعد از ۱۵ سال

پرتاب ۱۱ ماهواره علمی فضایی به تحقیقاتی

آزادسازی ۱۸.۴ میلیارد دلار از منابع بلوکه شده

اجرای قانون رتبه‌بندی معلمان

احیای دریاچه ارومیه

اجرای نسخه نویسی الکترونیک بعد از ۱۶ سال

بیمه زنان خانه دار و روستایی

ساماندهی ۱۸ میلیون دستگاه کارت‌خوان و اتصال به مالیات

برکناری بیش از ۵۰۰ مدیر متخلف

رایگان شدن کاشت حلزون شنوایی

رشد اقتصادی بالای ۴ درصد بعد از یک دهه رشد حدود صفر

رایگان شدن درمان کودکان زیر هفت سال

بیمه ۹۰ درصدی درمان ناباروری و بیماری‌های صعب‌العلاج

احیای بیش از ده هزار کارخانه و کارگاه تولیدی

جبران ۵۵۰ هزار میلیارد از بدهی‌های دولت قبل

مدیریت بحران کرونا با تولید و ورود سریع واکسن مورد نیاز با وجود تحریم‌ها

مدیریت برق کشور و پایان قطعی‌های مکرر برق

پیشنهاد خریدور شمال-جنوب بعد از سال‌ها

شفاف‌کردن و سامان‌دادن بازار آرد و نان و جلوگیری از قاچاق آرد

شفاف‌سازی صورت‌های مالی بانک‌ها و شرکت‌های دولتی برای اولین بار

صدور یک میلیون و ۴۰۰ هزار مجوز از طریق درگاه ملی مجوزهای کسب و کار

میانگین سه سفر استانی در هر ماه ثبت رکورد ۱۷۹۷ طرح مصوب و ۱۷۰ دستور رئیس‌جمهور در ۱۵ سفر استانی

خروج ایران از انزوای جهانی با عضویت در سازمان‌های و شانگهای و بریکس

دستاوردهای دولت شهید آیت الله رئیسی

● حوزه زنان:

در دولت سیزدهم اقدامات بسیاری در حوزه زنان و خانواده انجام شد که تمام این اقدامات به واسطه تلاش بی وقفه سیدالشهدای خدمت بود، زیرا شهید آیت الله رئیسی جایگاه والایی را برای زنان و خانواده قائل بود و در راستای این عقیده گام‌های بلندی برداشت. خادم مردم، شهید آیت الله رئیسی دغدغه عدالت داشت و همواره کوشید تا عدالت در تمام حوزه‌های خدمتش جاری و ساری شود که حوزه زنان و خانواده نیز از این دغدغه ارزشمند مستثنی نبود. ایجاد صندوق ضمانت زنان سرپرست خانوار، حمایت از ورزش قهرمانی بانوان، توجه به آسیب‌های اجتماعی زنان، ارائه تسهیلات میلیاردی به زنان کارآفرین، حمایت از فناوری‌های توان‌بخشی در حوزه مادران باردار و کودکان، تصویب «شغل منعطف» در ستاد ملی زن و خانواده، توانمندسازی هزاران زن سرپرست خانوار برای ورود به بازار کار، ارائه تسهیلات تشویقی ازدواج به متولدان دهه ۱۳۶۰، تحکیم بنیان خانواده در لایحه ارتقای امنیت زنان، عملیاتی شدن بیمه زنان خانه‌دار برای

نخستین بار... از نمونه اقدامات دولت سیزدهم در حوزه زنان بود.

● حوزه آموزش و پرورش:

اجرائی کردن سند تحول آموزش و پرورش، تلاش در جهت تحقق هرچه بیشتر عدالت آموزشی، توجه به نقش و اهمیت مدیران در نظام آموزشی کشور، اجرائی کردن رتبه‌بندی معلمان، پیگیری پرداخت حق الزحمه معلمان، رفع مشکل مسکن معلمان، برگزاری کنکور اختصاصی تربیت معلم جهت کشف معلمان، رشد ۲۵ درصدی پذیرش دانشجویان در دانشگاه فرهنگیان، اجرائی کردن مدرک دوگانه، استخدام ۷۲ هزار معلم، سعی در جهت کاهش تنوع مدارس، همراهی سه نهاد برای بازگرداندن دانش‌آموزان بازمانده از تحصیل، افزایش ۴۰ برابری تخصیص اعتبار به مدارس عشایری، افزایش چهار میلیون مترمربعی زیربنای آموزشی در دولت سیزدهم و افزودن کلاس به روستاهای حاشیه شهر، توزیع حدود یک‌هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان تجهیزات در هنرستان‌های کشور،

تکمیل ۲۳۷ طرح ورزشی و... گوشه‌ای از اقدامات شهید خدمت و دولت سیزدهم در عرصه تعلیم و تربیت کشور بوده است.

حوزه دارو و درمان:

اولین اقدام دولت سیزدهم در بدو شروع به کار واردات ۱۰ میلیون دوز واکسن کرونا بود. دولت سیزدهم در شرایطی که روزانه ۷۰۰ فوتی کرونا داشتیم، کشور را تحویل گرفت و رهبر معظم انقلاب هم در بدو شروع به کار دولت فرمودند اولین اولویت شما باید مهار کرونا باشد و آیت‌الله رئیسی هم برای تحقق این امر شب و روز نداشت. در آن زمان فقط ۱۸ میلیون دز واکسن به مردم تزریق شده بود، ولی ایشان شخصاً به مسأله کمبود واکسن ورود کرد و پس از گفت‌وگویی که با رئیس‌جمهور چین داشت، اولین محموله واکسن که ۱۰ میلیون دوز بود، وارد کشور شد. در آن زمان روزانه ۵۰ هزار مراجعه به بیمارستان‌ها، ۲۰ هزار بستری و هشت هزار مریض بدحال داشتیم، در حالی که روزانه فقط ۷۰ هزار دز واکسن تزریق می‌شد و برخی‌ها سخن از رفتن به ارمنستان و سایر کشورها برای دریافت واکسن می‌کردند، ولی با توصیه آیت‌الله رئیسی جنبش مردمی واکسیناسیون شکل گرفت و با بسیج مردمی و استفاده از تمام امکانات کشور و بسیج مراکز، مساجد، حسینیه‌ها، ورزشگاه‌ها و پایگاه‌های بسیج، تزریق واکسن به روزانه یک میلیون و ۶۰۰ هزار دوز رسید. دو برابر شدن تخت‌های PICU نیز یکی دیگر از یادگارهای شهید رئیسی در ایام کرونا بود. گفتنی است، کرونای اومیکرون بیشتر بچه‌ها را درگیر می‌کرد و تخت مراقبت‌های ویژه کودکان کم بود که با دستور رئیس‌جمهور ۵۰۰ تخت PICU به هزار تخت افزایش یافت تا کودکان در همه‌گیری کرونا دچار

مشکل نشوند.

باید گفت آیت‌الله رئیسی برای سلامت مردم بسیار اهمیت قائل بود و بر افتتاح پروژه‌های بر زمین مانده تأکید می‌کرد. طی مدت ریاست‌جمهوری ایشان ۱۶ هزار تخت بیمارستانی راه‌اندازی شد و تا پایان ۱۴۰۳ نیز ۱۵ هزار تخت جدید راه‌اندازی می‌شود که این دستاوردها در تاریخ سلامت بی‌نظیر است. افتتاح پروژه‌های بر زمین مانده هم از اقدامات و تأکیدات ایشان بود که نمونه آن راه‌اندازی بیمارستان ولی عصر (عج) اراک است که سال‌های سال بر زمین مانده بود. بهره‌برداری از کلان بیمارستان‌های حضرت مهدی (عج) و غدیر تهران و همچنین بیمارستان شهریار پس از ۳۴ سال نیز از دستاوردهای دولت سیزدهم است.

حوزه مسکن:

دولت آیت‌الله رئیسی که برنامه ساخت سالیانه یک میلیون خانه را در دستور کار خود قرار داد، در کمتر از سه سال اقدامات متعددی را برای کنترل قیمت‌ها در بازار، افزایش تولید و تبدیل مسکن از حالت سرمایه‌ای به مصرفی انجام داد که منجر به ایجاد ثبات نسبی در بازار مسکن در ماه‌های اخیر شد و نرخ رشد سرمایه‌گذاری در بخش مسکن و ساختمان از منفی ۱۱ درصد در سال ۱۴۰۰ به ۲/۷ درصد در شش ماهه اول سال ۱۴۰۲ افزایش یافت و پیش‌بینی می‌شود در آینده نزدیک اثرات اقدامات مذکور در بخش مسکن ملموس‌تر شود. باید گفت بازار مسکن تا قبل از روی کار آمدن دولت سیزدهم دچار نوسانات افزایشی بود، به طوری که در بازه زمانی هشت ساله قبل از آن میانگین قیمت مسکن در تهران با رشد ۷۵۸ درصد از متری ۲/۶ میلیون تومان به متری ۳۰/۹ میلیون تومان رسید.

گرفت. شایان ذکر است، مجموعه این اقدامات منجر به ایجاد ثبات نسبی در بازار مسکن در ماههای اخیر شد.

◉ حوزه کشاورزی:

دولت سیزدهم مردادماه ۱۴۰۰ آغاز به کار کرد و با گذشت ۳۴ ماه از فعالیت خود در حالی با شهادت رئیس جمهور به روزهای پایانی خود رسید که به اذعان کارشناسان و آمارهای ارائه شده توسط وزارت جهاد کشاورزی کارنامه قابل قبولی در برخی از بخش های کشاورزی از خود برجای گذاشت که در ادامه به برخی از آن ها اشاره می شود:

۱. رشد ۱۲۹ درصدی خرید تضمینی گندم.
۲. رشد ۲۲ درصدی صادرات محصولات کشاورزی و غذایی.
۳. رشد کشت دانه های روغنی در دیمزارها.
۴. رشد تولید کودهای فسفاته و پتاسه.
۵. افزایش سرمایه گذاری در بخش شیلات.
۶. رشد ۵۷ درصدی حدنگاری اراضی: حدنگاری اراضی منابع طبیعی و آبخیزداری نیز از ۸۹ میلیون هکتار در ابتدای دولت سیزدهم با رشد ۵۷ درصدی به ۱۴۰ میلیون هکتار در پایان سال ۱۴۰۲ رسید.
۷. رشد ۴۵ درصدی آب رسانی سیار به مناطق عشایری.
۸. واردات گوشت از کشورهای آفریقایی.
۹. افزایش جوجه ریزی تا سقف ۱۵۰ میلیون قطعه در ماه.
۱۰. تنوع میدادی ورودی کالاهای اساسی.
۱۱. احیای شیر مدارس بعد از ۱۰ سال.
۱۲. پیگیری تولید قراردادی گوشت قرمز عشایر برای تأمین بخشی از گوشت مورد نیاز داخل با عرضه نهاده مدت دار به دامداران عشایری.
۱۳. در بخش صدور مجوزهای کسب و کار الکترونیکی بخش کشاورزی نیز براساس گزارش ها از صفر در

دولت سیزدهم به ریاست آیت الله شهید سیدابراهیم رئیسی که با شعار ساخت سالیانه یک میلیون واحد مسکونی بر سر کار آمد، تلاش کرد تا در سه محور کلی، اثرات تلاطمی بر بازار مسکن را به حداقل برساند. این محورهای سه گانه شامل: «افزایش عرضه در بازار مسکن و زمین»، «ساماندهی طرف تقاضای بازار مسکن، زمین و اجاره» و «ایجاد بسترهای قانونی برای ساماندهی بخش مسکن» بود که هر یک از این سه برنامه زیرساختی نیز چندین مؤلفه و زیرمجموعه را در بر می گرفت.

بر اساس داده های وزارت راه و شهرسازی، اجرای طرح نهضت ملی مسکن و شروع عملیات اجرایی بالغ بر ۲/۵۵ میلیون واحد مسکونی، تأمین زمین به مساحت بالغ بر ۵۵ هزار هکتار در مناطق شهری کشور، بسترسازی برای احداث ۲۷ شهر ساحلی در چهار استان جنوبی کشور، واگذاری انفرادی و گروهی زمین دولتی به متقاضیان واجد شرایط شهری و روستایی، نوسازی بافت های فرسوده، تکمیل واحدهای باقی مانده مسکن مهر، اخذ مالیات از خانه های خالی و همکاری در تدوین قانون «تنظیم و ساماندهی بازار زمین، مسکن و اجاره بها» تنها بخشی از اقدامات دولت آیت الله رئیسی در کمتر از سه سال بود. با توجه به تکلیف اصول ۳۱ و ۴۳ قانون اساسی در خصوص لزوم فراهم کردن زمینه دسترسی آحاد مختلف جامعه به مسکن به خصوص گروه های کم درآمد توسط دولت، پس از تصویب قانون «جهش تولید و تأمین مسکن» در مرداد ۱۴۰۰ که همزمان با شروع به کار دولت سیزدهم بود، ساخت مسکن به صورت ویژه در قالب طرح نهضت ملی مسکن توسط وزارت راه و شهرسازی و دولت پیگیری شد.

در کنار این راهبرد مهم کنترل و ساماندهی تقاضای زمین و مسکن نیز در دستور کار این وزارت و دولت قرار

در برداشت و سال‌ها با تأخیر مواجه شد، اما سرانجام در بیست‌ویکمین اجلاس سران در سال ۲۰۲۱، با عضویت کامل ایران موافقت شد.

ایران همچنین در این مدت به عضویت بریکس درآمد و عضویت در آن (گروه کشورهای برزیل، روسیه، هند، چین و آفریقای جنوبی) رسماً از اول ژانویه ۲۰۲۴ آغاز شد. علاوه بر این ایران موفق شد روابط دیپلماتیک خود را با تعدادی از همسایگان عرب و کشورهای آفریقایی از جمله: عربستان سعودی، کویت، مصر، لیبی، سودان، جیبوتی و مالدیو از سر بگیرد که در سطح منطقه و بین‌المللی خیرساز شد. در ۱۹ اسفند ماه سال ۱۴۰۱ نیز در پی دیدار علی شمخانی، دبیر وقت شورای عالی امنیت ملی کشورمان، با همتای سعودی خود در چین و گفت‌وگوهای فشرده، روابط دیپلماتیک ایران و عربستان سعودی از سر گرفته شد. شش ماه بعد از آن نیز شهید حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در جده با محمد بن سلمان و نخست‌وزیر عربستان سعودی دیدار کرد که این دیدار بالاترین درجه از ارتقای روابط بعد از هفت سال قطع رابطه دو کشور بود.

در ادامه باید گفت با وجود این که دولت سیزدهم گام‌هایی را به سمت احیای برجام برداشت، اما اختلافات میان ایران و کشورهای عضو برجام و نیز با آمریکا بر سر جزئیات، فرصت بازگشت کامل به این توافق را تا زمان شهادت آیت‌الله رئیسی ایجاد نکرد، اما دولت و دستگاه سیاست خارجی در راستای خنثی‌سازی و لغو تحریم‌ها مذاکرات و اقداماتی داشت.

شایان ذکر است، باتوجه به حمایت‌های کامل و هم‌جانبه ایران از جبهه مقاومت در مناطق و کشورهای منطقه، بی‌سابقه‌ترین عملیات گسترده جبهه مقاومت فلسطین (حماس) علیه رژیم اسرائیل انجام شد و در پی

ابتدای دولت سیزدهم به ۳۰۷ هزار مورد در پایان سال ۱۴۰۲ رسید. در بخش ایجاد و استقرار هسته واحدهای فناور و دانش‌بنیان بخش کشاورزی نیز از ۱۵۲ مورد در ابتدای دولت سیزدهم به ۶۲۱ مورد در پایان سال ۱۴۰۲ رسید.

● حوزه سیاست خارجی:

دولت‌های مختلف پس از انقلاب اسلامی، هر کدام براساس مشی خود در عین حفظ اصول ثابت در سیاست خارجی، به کنشگری در حوزه سیاست خارجی در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی پرداختند. روی کار آمدن دولت سیزدهم نیز حامل برخی عناصر جدید یا دست‌کم روایت‌های جدید از اصول مزبور بود. به گفته کارشناسان، سیاست خارجی دولت سیزدهم مبتنی بر گفتمان «انقلابی‌گرایی عملگرا» یا «چندجانبه‌گرایی عدالت‌محور» در نظر گرفته شد که عناصر اصلی آن را خنثی‌سازی و لغو تحریم، متوازن‌سازی روابط خارجی اقتصادی و سیاسی با اتکا به استراتژی نگاه به شرق و تعامل همسایگی بود. در عین حال مهم‌ترین خط سیاست خارجی دولت سیزدهم بر استراتژی «مقاومت» در منطقه متمرکز شد. انتخاب حسین امیرعبداللهیان به‌عنوان وزیر امور خارجه دولت سیزدهم با سال‌ها تجربه و فعالیت در حوزه منطقه و کشورهای حوزه خلیج فارس نیز گویای این موضوع بود که ایران در سطح استراتژی، تاکتیک و راهوری سیاست تعیین‌شده جدی است.

گفتنی است، در دولت شهید رئیسی، ایران به عضویت کامل سازمان همکاری شانگهای درآمد. ایران در سال ۲۰۰۵ به‌عنوان عضو ناظر به سازمان همکاری شانگهای پیوست و یک سال بعد برای عضویت کامل در این سازمان درخواست داد. این درخواست بحث‌های زیادی را

کرونا رسیده است. سیاست‌های مالی جدید به‌ویژه در زمینه تأمین اجتماعی و انتقال یارانه نقدی هم تا حدودی از اثرات شوک‌های خارجی بر سطح زندگی اقشار آسیب‌پذیر کاسته و به رشد پایدار اقتصاد کمک کرده است.

گفتنی است، بانک جهانی به جزئیات موفقیت دولت آیت‌الله رئیسی در اقتصاد ایران اشاره کرده و نوشته است: رشد اقتصادی ایران در نیمه نخست سال ۲۰۲۳-۲۰۲۴ عمدتاً در نتیجه عملکرد بخش نفت و خدمات به ۵/۱ درصد رسیده است. ارزش افزوده بخش نفت هم به‌دلیل کمبود عرضه در بازار جهانی و موفقیت دولت سیزدهم در بازاریابی برای صادرات به ۱۷/۱ درصد رسیده است. بخش غیرنفتی نیز رشد قوی ۳/۸ درصدی داشت که باعث شد اشتغال به سطح قبل از بحران کرونا برسد. ایجاد اشتغال ۲/۹ درصد رشد کرد و نرخ بیکاری به ۷/۶ درصد رسید که رکورد جدیدی است.

همچنین در ۱۱ ماهه سال ۲۰۲۳-۲۰۲۴ نرخ تورم کاهش یافت، اما همچنان بالای ۴۰ درصد باقی ماند. کاهش تورم در این دوره ناشی از کاهش انتظارات تورمی، امیدواری به پیشرفت در مذاکرات هسته‌ای و سیاست‌های پولی انقباضی ۴۱.۴ درصد بوده است. بانک مرکزی هم برای مهار تورم اقداماتی انجام داد؛ از جمله این که ناترازی بانک‌ها را محدود کرد، الزامات ذخیره بانک‌های پربیسک را افزایش داد و نرخ بهره و سپرده بانکی را بالا برد. بین سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۲۱ و ۲۰۲۲-۲۰۲۳ با احیای اقتصاد، فقر در کشور کاهش یافت. طی دو سال، نرخ فقر بر اساس خط درآمدی ۶/۸۵ دلار در روز ۷/۴ درصد کاهش یافت و به ۲۱/۹ درصد در سال ۲۰۲۲-۲۰۲۳ رسید؛ یعنی ۶/۵ میلیون نفر از خط فقر بالا کشیده شدند.

عملیات طوفان الاقصی در ۷ اکتبر ۲۰۲۳ نیروهای حماس برای مقابله با ادامه اشغالگری رژیم صهیونیستی، مناطقی از سرزمین‌های اشغالی را با راکت هدف قرار دادند و پس از آن به‌صورت زمینی وارد سرزمین‌های اشغالی شدند که این عملیات شکستی بی‌سابقه برای رژیم صهیونیستی ارزیابی شد. پس از این عملیات، نیروهای ارتش اسرائیل با حمایت کامل آمریکا و کشورهای اروپایی به نوار غزه حمله کردند که منجر به شهادت انسان‌های بی‌گناه بسیاری شد.

تحکیم روابط با چین و روسیه هم از دیگر اقدامات دولت شهید رئیسی بود و دولت سیزدهم تعاملاتش با این دو کشور را در سطح سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و نظامی نسبت به دولت‌های قبل از خود بسیار بیشتر گسترش داد.

● حوزه اقتصاد:

بانک جهانی جدیدترین ارزیابی خود از عملکرد اقتصاد ایران را ارائه کرد و از کارنامه موفق دولت شهید رئیسی در حوزه اقتصاد خبر داد. در این گزارش آمده که اقتصاد ایران با وجود تداوم تحریم‌های اقتصادی و تشدید شرایط نامطمئن ژئوپلیتیک به رشدی پایدار طی چهار سال گذشته رسیده و در حالی که بخش نفت به این رشد کمک کرده، بخش غیرنفتی به‌ویژه خدمات و صنعت نیز موتور اصلی رشد اقتصادی بوده است. بخش تولید نیز به سمت تأمین نیازهای داخلی سوق داده شده و این امر تا حدودی اثر تحریم‌های مالی و تجاری و محدودیت دسترسی به منابع ارزی را خنثی کرده است. بخش اشتغال نیز اخیراً به سطح قبل از بحران

یک سال از عمر دولت سیزدهم گذشته بود، به ۹/۵ درصد ارتقاء پیدا کرد. رشد سه برابری در حوزه صنعت طی یک سال نشان‌دهنده اتفاقات و تصمیمات مثبتی است که اتخاذ شد. نرخ رشد بخش معدن در سال ۱۴۰۰ نیز منفی ۴/۴ درصد بود که این عدد در سال ۱۴۰۱ به ۲/۸ درصد رسید. شاخص دیگری که می‌تواند عملکرد بخش صنعت را نشان دهد، سهم بخش صنعت از کل رشد اقتصاد کشور است.

رشد بخش صنعت در سال ۱۴۰۱ (در قیاس با سال ۱۴۰۰) بیش از ۹/۵ درصد بود. در سال ۱۴۰۰ حدود ۰/۵ واحد از رشد کل اقتصاد کشور مربوط به بخش صنعت بوده؛ یعنی ۳/۳ درصد نسبت به سال قبل آن رشد داشته و سهمش در رشد کل اقتصاد کشور ۵۰ درصد بود که این سهم در سال ۱۴۰۱ به ۱/۴ رسید؛ یعنی تقریباً سهم آن در رشد کل اقتصاد کشور سه برابر شد. سهم ارزش تولیدات بخش صنعت در کل اقتصاد کشور نیز ۱۵ درصد است، اما بخش صنعت که ۱۵ درصد از اقتصاد کشور را تشکیل می‌دهد، در سال ۱۴۰۱ حدود ۳۵ درصد از رشد اقتصاد کشور را بر عهده داشت که این امر گویای آن است که در بخش صنعت کشور جهشی رخ داده است. در شش فصل (از پاییز ۱۴۰۰ تا انتهای سال ۱۴۰۱) نیز میانگین رشد فصلی بخش صنعت هشت درصد بوده، اما میانگین رشد فصلی بخش صنعت در مدت فعالیت دولت‌های یازدهم و دوازدهم تنها دو درصد بوده و نشان می‌دهد که دولت سیزدهم چهار برابر هشت سال دولت گذشته رشد تولید ثبت کرد. همچنین در روند تداوم دستاوردهای دولت شهید رئیسی، ماهانه حدود ۱۰ همت منابع اعتباری به صنایع پایین‌دستی پتروشیمی و فولاد منابع تزریق شد.

جمعیتی که در زیر خط فقر درآمدی معادل ۳/۶۵ دلار در روز قرار داشتند نیز ۲/۲ درصد کاهش یافت و به ۳/۸ درصد از کل جمعیت کشور رسید.

افزون بر این، نابرابری در ایران کمتر شد و ضریب جینی به ۳۴/۸ درصد کاهش یافت. بین سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۲۱ و ۲۰۲۲-۲۰۲۳، چهار دهک پایین رشد مصرف بیشتری را در مقایسه با شش دهک بالایی تجربه کردند که به معنای کاهش نابرابری در کشور است. ضریب جینی از ۳۵/۸ درصد به ۳۴/۸ درصد کاهش یافت و ترکیبی از افزایش دستمزدها، افزایش اشتغال و توزیع یارانه نقدی به رشد مصرف و کاهش فقر در ایران کمک کرد.

● حوزه صنعت، معدن و تجارت:

شهید سیدابراهیم رئیسی از زمانی که رئیس‌جمهور مردم ایران شد، کمک کرد تا بخش قابل توجهی از واحدهای صنعتی که در دولت‌های یازدهم و دوازدهم تعطیل شده بودند، احیاء شوند. باید گفت کارنامه کاری شهید رئیسی در حوزه صنعت، معدن و تجارت برای همیشه ماندگار شده و فعالان اقتصادی به نیکی از روزهایی که گذشت، یاد خواهند کرد.

موفقیت‌های کسب‌شده این توقع را به وجود آورده که رئیس‌جمهور آینده کشورمان باید راه شهید رئیسی را طی کند. خادم‌جمهور شهید در بیش از هزار روز از خدمت صادقانه خود به این فکر بود که چرخ صنعت کشور به‌خوبی بچرخد و تولیدکنندگان به آینده امیدوارتر شوند. به استناد آمار و تحلیل بانک مرکزی، رشد بخش صنعت (مجموع کالاهای صنعتی تولید شده) در سال ۱۴۰۰ حدود ۳/۳ درصد بود که این عدد در سال ۱۴۰۱ با اینکه تنها

● حوزه نفت:

که هنوز فعالیت دولت سیزدهم آغاز نشده بود، هفت میلیارد و ۹۰۰ میلیون دلار بود، اما در سال ۲۰۲۱، به ۲۵ میلیارد دلار و ۵۰۰ میلیون دلار رسید. این رکوردزنی متوقف نشد و طبق داده‌های شرکت ورتکسا، صادرات نفت ایران در سه ماهه نخست سال ۲۰۲۴، به بالاترین سطح در شش سال گذشته صعود کرد. روزنامه فایننشیل تایمز با استناد به آمار شرکت ورتکسا نوشت: میانگین صادرات روزانه نفت ایران طی این مدت، یکمیلیون و ۵۶۰ هزار بشکه بود که تقریباً همه آن به چین ارسال شد و حدود ۳۵ میلیارد دلار درآمد برای ایران به همراه داشت.

صادرات نفت ایران پس از خروج دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور وقت آمریکا، از توافق هسته‌ای در سال ۲۰۱۸ و وضع مجدد تحریم‌ها تحت‌الشعاع قرار گرفت، اما با وجود موانعی مانند بن‌بست مذاکرات هسته‌ای و رقابت از

اطلاعات شرکت‌های مشاوره انرژی و آمار کشتیرانی نشان می‌دهد صادرات و تولید نفت ایران با وجود تحریم‌های آمریکا به رکورد جدیدی در سال ۲۰۲۳ رسید. آمار اداره اطلاعات انرژی آمریکا در ژوئن سال ۲۰۲۳ نشان می‌دهد ایران با درآمد ۵۴ میلیارد دلاری از صادرات نفت در سال ۲۰۲۲، در میان اعضای اوپک در رتبه پنجم ایستاد. براساس شاخص قیمت نفت استاندارد، درآمد ایران از صادرات نفت، ۱۵ میلیارد دلار در مقایسه با سال ۲۰۲۱ که فعالیت دولت سیزدهم آغاز شد، افزایش داشت. همچنین، طبق آمار منتشره در بولتن آماری سالانه ۲۰۲۳ اوپک، ارزش صادرات نفت ایران در سال ۲۰۲۲، به ۴۲/۶ میلیارد دلار رسید که در مقایسه با ارزش صادرات نفتی سه سال گذشته، بالاتر بود. ارزش صادرات نفت ایران در سال ۲۰۲۰

سوی نفت ارزان روسیه، در دوران دولت سیزدهم روند رو به رشدی را تجربه کرد. بعضی از تحلیلگران غربی مدعی شدند در مقایسه با دوران دولت ترامپ، مقابله با اقدام جدی علیه صادرات نفت ایران در دولت بایدن وجود نداشته، اما آدرین واتسون، سخنگوی شورای امنیت ملی در کاخ سفید، در دسامبر سال ۲۰۲۲ در این باره گفت: اجرای تحریم‌ها از سوی دولت با قدرت انجام می‌شود. ما برای اقدام علیه دور زدن تحریم‌های صادرات نفت به همراه تحریم‌ها علیه فروش موشک و پهپاد و نقض حقوق بشر، تردید نداریم و نخواهیم داشت.

باید گفت سیاست فشار حداکثری دولت ترامپ و بازگشت تحریم‌های انرژی در سال ۲۰۱۸ باعث شد ایران جایگاه خود به عنوان دومین تولیدکننده بزرگ عضو اوپک را از دست بدهد و به جایگاه پنجم برود، اما در دولت سیزدهم، ایران با افزایش تولید موفق شد جایگاه خود را بهبود ببخشد و در سال ۲۰۲۱ به رتبه چهارم بازگردد و سپس در سال میلادی گذشته، با کنار زدن امارات عربی متحده، به رتبه سومین تولیدکننده بزرگ عضو اوپک صعود کند. بنابر آمار آژانس بین‌المللی انرژی (IEA)، ایران در سال میلادی گذشته، روزانه دو میلیون و ۹۹۰ هزار بشکه نفت تولید کرد که ۴۴۰ هزار بشکه در روز در مقایسه با سطح تولید سال ۲۰۲۲، افزایش داشت. آژانس بین‌المللی انرژی در جدیدترین گزارش خود اعلام کرد: ایران در آوریل، سه میلیون و ۳۰۰ هزار بشکه در روز نفت تولید کرده که بالاتر از سه میلیون و ۲۵۰ هزار میلیون بشکه در روز در ماه مارس بوده است. این آژانس، ظرفیت تولید پایدار ایران را سه میلیون و ۸۰۰ هزار بشکه در روز برآورد کرد که برآوردش از سطح تولید ایران و رشد آن، از ارزیابی‌های اوپک هم بالاتر است.

همچنین بنابر آمار اداره اطلاعات انرژی آمریکا، تولید نفت خام ایران در سه ماهه اول سال میلادی جاری به سه میلیون و ۲۳۰ هزار بشکه در روز رسید که در مقایسه با تولید سه میلیون و ۱۸۰ هزار بشکه در روز در سه ماهه چهارم سال ۲۰۲۳ افزایش داشت. گفتنی است، میانگین تولید نفت ایران در سال میلادی گذشته، دو میلیون و ۸۷۰ هزار بشکه در روز بوده است.

آمار اوپک هم نشان می‌دهد ایران با وجود تداوم تحریم‌های ظالمانه آمریکا، در سال ۲۰۲۳ رکورددار افزایش تولید در میان اعضای اوپک بود. اوپک نیز در جدیدترین گزارش ماهانه خود از بازار نفت، تولید نفت ایران در آوریل را براساس آمار منابع ثانویه، سه میلیون و ۲۱۲ هزار بشکه در روز اعلام کرد که ۱۴ هزار بشکه در روز نسبت به ماه مارس افزایش نشان می‌دهد.

● حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات:

اینترنت و توسعه زیرساخت‌های ارتباطی از جمله موضوعاتی بود که رئیس‌جمهور مردمی دولت سیزدهم از همان روزهای ابتدایی انتخاب توسط مردم به آن توجه ویژه‌ای داشت و در دوران خدمت خود اقدامات بسیاری برای رعایت و برقراری عدالت ارتباطی در روستا و شهرهای بزرگ انجام داد. دولت سیزدهم پروژه‌های مهمی در حوزه ارتباطی افتتاح شد و به ثمر رسید و به‌واسطه آن بسیاری از شهروندان در مناطق دورافتاده و صعب‌العبور و حتی شهرهای بزرگ از طعم شیرین فناوری برخوردار شدند. پروژه فیبر نوری منازل و کسب‌وکارها یکی از اقدامات مهمی بود که در دوره سه ساله دولت سیزدهم به آن توجه ویژه‌ای شد. در این دوره شهرهای بسیاری به‌واسطه این فناوری به اینترنت پرسرعت متصل شدند. به گفته مسئولان این پروژه که تأثیر بسیاری در آینده ارتباطی کشور دارد، با اقدامات انجام‌شده از سوی دولت تاکنون هفت‌میلیون و ۵۰۰ هزار خانوار یعنی ۲۵ میلیون نفر تحت پوشش شبکه فیبرنوری منازل و کسب‌وکارها قرار گرفته‌اند؛ البته براساس هدف‌گذاری‌ها قرار است تا پایان سال سطح پوشش به ۱۴ میلیون خانوار برسد و این یعنی دو سوم کشور تحت پوشش قرار می‌گیرد و سال بعد نیز کل شهرهای کشور تحت پوشش قرار م‌گیرند.

توسعه و پیشرفت شبکه ملی اطلاعات و رعایت عدالت ارتباطی هم از مهم‌ترین تأکیدات رئیس‌جمهور در این دولت بود. راه‌اندازی و تکمیل این پروژه در ایران سابقه چندین ساله دارد و از مهم‌ترین پروژه‌ها در دولت‌های گذشته از جمله دولت سیزدهم به اواخر سال ۱۳۸۴ بازمی‌گردد که مهم‌ترین دلیل پیاده‌سازی آن کاهش وابستگی به شبکه جهانی اینترنت اعلام شده است. شبکه ملی اطلاعات از جمله طرح‌هایی است که

می‌تواند روند اتصال روستاها به اینترنت را تسریع کند؛ بنابراین یکی از مهم‌ترین اهداف این شبکه را می‌توان برقراری عدالت اجتماعی با اتصال روستاها به اینترنت نام برد که با روی کار آمدن دولت سیزدهم، دسترسی روستاها به اینترنت در صدر برنامه‌های مسئولان در وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات قرار گرفت. این پروژه طی ۱۰ سال تنها ۳۰ درصد پیشرفت داشت، اما در حدود سه سال گذشته براساس آخرین آمار به پیشرفت ۵۹ درصدی رسید. در ادامه باید گفت از آن جایی که عدالت ارتباطی از زیرمجموعه‌های عدالت اجتماعی محسوب می‌شود، اگر دسترسی به فضای مجازی در عصر ارتباطات برای عده‌ای مقدور نباشد، مشکل بوده و آنان را با چالش روبه‌رو می‌کند؛ بنابراین با اقدامات و تلاش‌های انجام‌شده در این دولت روستاهای بسیاری به شبکه ملی اطلاعات متصل شدند و در مجموع در دولت سیزدهم بیش از هفت‌هزار روستا به اینترنت دسترسی پیدا کردند که اغلب در نقاط دور افتاده و صعب‌العبور بودند.

پنجره ملی خدمات دولت هوشمند نیز ارائه‌دهنده خدمات دولتی به‌صورت یکپارچه، سریع و آسان به عموم مردم است که در مسیر آماده‌سازی و بهره‌برداری قرار دارد. دستورالعمل اجرایی اتصال دستگاه‌های اجرایی به پنجره واحد خدمات هوشمند دولت شامل اولویت‌ها، اصول حاکم و ضوابط ساماندهی با همکاری دبیرخانه شورای اجرایی فناوری اطلاعات و سازمان اداری و استخدامی کشور طی سال‌های گذشته تهیه و مطابق قانون برای تصویب نهایی به شورای اجرایی فناوری اطلاعات ارائه شد. تحقق دولت هوشمند و ایجاد یک پنجره واحد برای ارائه خدمات الکترونیکی یکی از اقداماتی بود که در دولت سیزدهم به‌صورت جدی برای جبران عقب‌ماندگی‌ها در این زمینه پیگیری شد.

● حوزه محیط زیست:

سازمان حفاظت محیط زیست به ادارات کل استان‌ها در راستای تسریع در خدمت‌رسانی تفویض شد که از جمله این اختیارات می‌توان به صدور مجوز مطالعات زیست‌محیطی، صدور مجوز نمونه‌برداری از گونه‌های جانوری و گیاهی برای مطالعات و تحقیقات علمی، صدور مجوز ورود گردشگران و بازدیدکنندگان داخلی و خارجی به مناطق، صدور مجوز دفع جانوران آسیب‌رسان، صدور مجوز تکثیر و پرورش و نقل و انتقال جانوران وحشی، دادن پاسخ استعلام مراجع ذی‌ربط برای برداشت سنگ لاشه یا رسوبات آبرفتی، جانمایی محل دفع پسماند عادی، انتصاب مدیران پایه، عملیاتی و میانی استانی، صدور پروانه شکار و صید در محدوده استان، راهبری و نگهداری ایستگاه‌های پایش کیفی هوای محیط و تأمین مواد مصرفی و قطعات جانبی آن‌ها توسط ادارات کل استانی اشاره کرد.

۴. انتشار کتاب «سیمای محیط زیست استان‌ها»:

این کتاب حاصل سال‌ها تجربه و تلاش محیط زیست برای جمع‌آوری اطلاعات و آمار محیط‌زیستی استان‌های مختلف کشور است که پراکنده بود.

۵. تعیین تکلیف ۴۱۱ پروژه زیست‌محیطی: دولت

سیزدهم نه تنها تکلیف ۴۱۱ پروژه زیست‌محیطی را که سال‌ها بدون ارزیابی شروع شده بود، مشخص کرد، بلکه اجرای هر نوع طرح یا پروژه مشمول ارزیابی بدون مجوز از سازمان حفاظت محیط‌زیست را نیز ممنوع کرد.

۶. اجرای منویات رهبری: کارگروه پیگیری

سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری در دستگاه‌های مربوطه راه‌اندازی شد و نماینده آن در سازمان حفاظت محیط‌زیست گزارشات و اقدامات را پیگیری می‌کرد.

۷. نجات میانکاله و تعیین تکلیف آشوراده: در

سال‌های اخیر تکلیف دو پروژه بزرگ چالش‌برانگیز در

سه سال ریاست شهید رئیسی بر جمهوری اسلامی ایران دستاوردهای زیست‌محیطی بسیاری داشت. تلاش تیم او برای حفاظت از محیط‌زیست کشور بر سه میثاق اصلی استوار بود: عدم کلنگ‌زنی پروژه‌های عمرانی بدون مجوز محیط‌زیست، احداث تصفیه‌خانه برای صنایع و معادن قبل از احداث و نصب سیستم‌های پایش آنلاین برای صنایع آلاینده جوی. در این میان اقداماتی دیگر نیز انجام شده که به فهرست کوتاهی از آن‌ها می‌پردازیم:

۱. مقابله با گرد و غبار: دولت سیزدهم برای اولین بار

نشستی بین‌المللی و منطقه‌ای برای مقابله با پدیده گرد و غبار برگزار کرد و توانست در ششمین مجمع جهانی محیط‌زیست که در کنیا برگزار شد، قطع‌نامه‌ای در این زمینه به تصویب برساند. با تصویب قطع‌نامه پیشنهادی ایران کشورها و دستگاه‌های بین‌المللی موظف شدند که در بحث گرد و غبار تکالیف خود را انجام دهند.

۲. برگزاری شورای عالی محیط‌زیست و اجرای

مصوبات آن: برخلاف دولت‌های پیشین، دولت سیزدهم برای برگزاری جلسات شورای عالی محیط‌زیست اهتمام بیشتری داشت و چهارمین جلسه این شورا در اردیبهشت ۱۴۰۳ برگزار شد. گفتنی است، با تصمیمات این شورا در این مدت ۷۵۰ هزار هکتار بر وسعت مناطق حفاظت‌شده افزوده شد. همچنین جرایم تخلفات محیط‌زیستی پس از پنج سال به‌روزرسانی شد. در همین ارتباط سند فرابخشی برای نجات یوزپلنگ آسیایی تدوین شد، سطح حفاظتی شش منطقه ارتقاء یافت، سیستم پایش و خوداظهاری اجرایی و تعرفه‌های آزمایشگاه‌های معتمد سازمان حفاظت محیط‌زیست به‌روزرسانی شد.

۳. تفویض اختیار: در دولت سیزدهم ۳۳ وظیفه و مأموریت

موتورسیکلت‌های فرسوده و ارتقای سوخت همه نیازمند اعتبار است که باید تأمین شود.

● حوزه هوافضا:

حوزه فضایی در دولت سیزدهم احیاء و متحول شد، به طوری که از ابتدای فعالیت این دولت تا اردیبهشت ۱۴۰۳ بالغ بر ۱۲ ماهواره به فضا پرتاب شد که معادل ۱۲ سال پیش از آن است.

● حوزه علم و فناوری:

آیت‌الله سیدابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور شهید، در طول سه سال فعالیت در جهت هموارسازی مسیر توسعه اقتصاد دانش‌بنیان گام‌های مؤثری برداشت که رشد ۶۴ درصدی زیست‌بوم دانش‌بنیان‌ها، نگاه تحول‌گرا به اقتصاد این بخش و افزایش صادرات محصولات فناورانه بخشی از خدمات وی در زیست‌بوم نوآوری و فناوری کشور است. گفتنی است، پس از حدود یک دهه از تصویب قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات، باتوجه به رشد و تحولات زیست‌بوم فناوری و نوآوری در این سال‌ها، خلأهای قانونی متعددی برای ادامه فعالیت‌ها و به بلوغ رسیدن این مفهوم در کشور احساس می‌شد. در همین ارتباط پیش‌نویس قانون جهش تولید دانش‌بنیان در سال ۱۳۹۹ از سوی دولت به مجلس ارائه شد و با آغاز فعالیت دولت سیزدهم، این طرح با جدیت بیشتری مورد پیگیری قرار گرفت و پس از جلسات متعدد و تصویب در کمیسیون و صحن علنی مجلس، سرانجام پس از تأیید شورای نگهبان در ۲۱ اردیبهشت ۱۴۰۱ به تصویب رسید. بلافاصله پس از ابلاغ این قانون در سوم خرداد ۱۴۰۱ به دولت، با تشکیل شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان، به سرعت تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون در دستور کار قرار گرفت. از مهم‌ترین دستورالعمل‌های اجرایی این قانون شاید بتوان به معافیت‌ها و اعتبارات مالیاتی اشاره کرد که طی این دو سال، اثرگذاری قابل توجهی در جهت افزایش سهم تحقیق و توسعه از تولید ناخالص داخلی داشته است.

مناطق حفاظت‌شده سازمان مشخص شد. بسته‌شدن پرونده پتروشیمی میانکاله یکی از دستاوردهای مهم دولت سیزدهم در راستای حفظ محیط زیست بود؛ پروژه‌ای که نزدیک به دو دهه موجب نگرانی دوستداران محیط‌زیست شده بود، اما دولت مردمی صدای نگرانان را شنید و با پایان دادن به این پروژه، برای همیشه این خطر محیط‌زیستی را از منطقه دور کرد. دولت شهید رئیسی همچنین دستور آغاز اجرای طرح گردشگری آشوراده را به‌عنوان تنها جزیره ایرانی دریای خزر صادر کرد.

۸. **ایجاد خانه محیط‌زیست:** خانه‌های محیط‌زیست طرحی است که با هدف آموزش و جلب مشارکت جامعه محلی از سال ۱۴۰۱ در دستور کار سازمان حفاظت محیط‌زیست قرار گرفت و تاکنون حدود دوهزار و ۲۰۰ خانه محیط‌زیست در کشور راه‌اندازی شده است.

۹. **پرداخت خسارت حیات وحش:** طرح بیمه خسارت حیات وحش در دولت سیزدهم اجرایی و این خسارت‌ها با کمک صندوق ملی محیط‌زیست پرداخت شد. این تصمیم در صورت تداوم می‌تواند از تعارض انسان با حیات وحش کم کند. گفتنی است، دامداران برای محافظت از دام‌ها و کشاورزان هم برای حفظ محصولات خود حیوانات را می‌کشند. در مرحله نخست این طرح گونه‌های در معرض خطر مانند: پلنگ، خرس، گرگ، گراز، قوچ و میش، کل و بز و آهو که بیشترین خسارت را وارد می‌کنند، تحت پوشش بیمه قرار گرفتند.

۱۰. **طرح ۶۲ حکم برای قانون هوای پاک:** یکی از دغدغه‌ها در اجرای قانون هوای پاک، عدم تأمین منابع مالی برای اجرای بندهای این قانون است. بر این اساس با همکاری وزارت کشور ۶۲ حکم در زمینه قانون هوای پاک در دولت مطرح شد که ۲۸ حکم برای منابع متحرک، هشت مورد مربوط به منابع ساکن و ۲۶ حکم مربوط به برنامه‌های عمومی بود. در این راستا کارها تقسیم، اعتبار این حکم‌ها و زمان اجرای آن‌ها مشخص و ۳۵ حکم نهایی شد. گفتنی است، نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی، اسقاط خودروها و

آیت‌الله رئیسی و حوزه مقاومت

اتفاقی که در دوره حاکمیت دولت شهید رئیسی و در اوج ارتفاع گرفتن قدرت نیروهای مقاومت فلسطینی طی ۷۵ سالی که از اشغال فلسطین می‌گذرد رخ داد، سبب شد تا رئیس دولت سیزدهم و برنامه‌ریزی‌های سیاست خارجی کشور در حوزه مبارزه با صهیونیسم در این دولت، صلاحیت خود را نشان دهد و به خوبی عیار راهبرد حمایت از نیروهای مقاومت فلسطینی مشخص شود.

واقعه ۷ اکتبر ۲۰۲۳ (۱۵ مهر ۱۴۰۲) یا همان عملیات طوفان الأقصى و اراده پولادین نیروهای تحت حمایت حماس و سایر گروه‌های مقاومت اسلامی فلسطینی برای رهاکردن غزه از زیر فشار رژیم صهیونیستی و در ادامه جنایات ضدبشری ارتش رژیم صهیونیستی در کشتار بیش از ۳۵ هزار نفری مردم مظلوم و مقتدر غزه به‌ویژه کودکان و زنان بی‌دفاع، سنگ محک خوبی بود تا جمهوری اسلامی ایران بتواند ادعاهای دروغین غرب در مورد حمایت از حقوق بشر را به جهانیان نشان دهد.

اکنون و در بیش از هفت ماهی که از آغاز عملیات طوفان الأقصى و سپس حملات وحشیانه رژیم صهیونیستی به مردم بی‌دفاع غزه می‌گذرد، همواره اظهارات رئیس‌جمهور در هر نشست و اجلاس و سخنرانی‌ای

سال گذشته با وقوع عملیات طوفان الأقصى در غزه، اتفاقی شگرف در تاریخ مقاومت مردم مظلوم فلسطین رخ داد که در زنده نگه‌داشتن مقاومت مردم مظلوم و مقتدر غزه و نیز جهانی کردن تنفر از جنایات رژیم صهیونیستی مؤثر بود و در این زمینه روشنگری‌ها و تلاش‌های شهید سیدابراهیم رئیسی و دولت سیزدهم بر هیچ کس پوشیده نیست.

باید گفت سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در حوزه مبارزه با صهیونیسم بین‌الملل و حامیان آن‌ها در دنیا و نیز حمایت از مقاومت مردم مظلوم فلسطین در برابر اشغالگری رژیم صهیونیستی و ایجاد محور مقاومت از یک‌سو و همکاری با کشورهای همسو در حذف آپارتاید رژیم صهیونیستی از سوی دیگر، در بیش از ۴۵ سال که از عمر انقلاب اسلامی ایران می‌گذرد، بر همگان واضح و روشن است. با این حال دولت شهید رئیسی به‌جد این راهبرد را در دستور کار سیاست خارجی خود قرار داد و سفرش به همراه تعدادی از اعضای کابینه دولت سیزدهم به دمشق به‌عنوان اصلی‌ترین پایتخت حامی محور مقاومت بعد از جمهوری اسلامی ایران و کشوری که در همسایگی اراضی اشغالی قرار دارد، آن‌هم بعد از ۱۳ سال، این ادعا را اثبات می‌کند. با این‌همه،

و دفاعی منطقه بسیار تأثیرگذار واقع شد. با شهادت رئیس‌جمهور و وزیر امور خارجه اما تغییری در نقش آفرینی ایران برای تقویت محور مقاومت ایجاد نخواهد شد، زیرا رهبر معظم انقلاب سیاست‌های کلان جمهوری اسلامی در مورد محور مقاومت را تعریف می‌کند و هر کسی عهده‌دار مسئولیت ریاست‌جمهوری بالاخص وزارت خارجه شود، باید سیاست ترسیمی نظام را در حوزه سیاست خارجی دنبال کند. باید گفت اتحاد و انسجام بین جبهه مقاومت از استراتژی‌هایی است که دولت و وزارت خارجه در هماهنگی با میدان دنبال می‌کنند تا با استفاده از ظرفیت‌های میدان، دستگاه دیپلماسی بتواند به تقویت دیپلماسی جبهه مقاومت اقدام کند. قطعاً تقویت جبهه مقاومت خود یک بازدارندگی قوی برای هرگونه تهدید علیه جمهوری اسلامی خواهد بود.

اعم از داخلی و خارجی حول محور دفاع از مردم غزه بوده است و این یعنی دفاع واقعی از حقوق بشر. پیگیری‌های شخص شهید رئیسی در دیدارهای حضوری یا تماس‌های تلفنی با هم‌تایان خود در کشورهای اسلامی، منطقه، کشورهای آسیایی، آفریقایی، آمریکای لاتین و اروپایی جهت پایان دادن به محاصره ضدبشری و نیز بمباران و کشتار مردم بی‌دفاع غزه و از همه مهم‌تر ارسال کمک‌های بشردوستانه به مردم این منطقه، در تمام دولت‌های بعد از انقلاب بی‌نظیر بوده است.

در کل می‌توان گفت شهید رئیسی در تقویت حوزه سیاسی و جبهه مقاومت نیز نقش برجسته‌ای ایفا کرد و کمک به جبهه مقاومت و توجه به مقابله با تجاوزگری رژیم صهیونیستی، اهتمام وی بود که در معادلات سیاسی

بازتاب جهانی مراسم تشییع شهدای خدمت در رسانه‌های غربی

آسوشیتدپرس آمریکا AP

عزاداران سیاه‌پوش از روز سه‌شنبه برای برگزاری مراسم تشییع رئیس‌جمهور فقید ایران، وزیر امور خارجه و همراهانشان گرد هم آمدند.

سی‌ان‌ان آمریکا CNN

مراسم بزرگی در روز چهارشنبه در تهران در نظر گرفته شده است.

بی‌بی‌سی انگلستان BBC

هزاران نفر از هواداران ایت‌الله رئیسی به خیابان‌ها آمدند تا در مراسم تشییع شرکت کنند. جایی که رئیس‌جمهور فقید و هفت تن دیگر در سانحه سقوط هلیکوپتر جان باختند.

خبرگزاری فرانسه AFP

ده‌ها هزار ایرانی برای عزاداری به مناسبت درگذشت آیت‌الله رئیسی و همراهان او که بالگرد آن‌ها دچار سانحه سقوط شد، گرد هم آمدند.

دویچه وله آلمان DW

هزاران نفر در خیابان‌های شهر تبریز در مراسم تشییع پیکر رئیس‌جمهوری و اعضای تیم همراه او شرکت کردند.

اسپوتنیک روسیه

پیکر این سیاستمدار فقید پس از تبریز، برای خاکسپاری به زادگاهش در مشهد منتقل می‌شود.

اسکای نیوز انگلستان Sky News

نخستین روز مراسم تشییع از شهر تبریز آغاز شد.

ای‌بی‌سی نیوز آمریکا ABC

عزاداران سیاه‌پوش برای برگزاری مراسم تشییع پیکرها و راهپیمایی برای رئیس‌جمهوری فقید ایران، وزیر امور خارجه و دیگرانی که در سقوط بالگرد جان باختند، گرد هم آمدند.

الجزیره قطر

مراسم تشییع پیکر رئیس‌جمهور ایران امروز در شهر تبریز مرکز استان آذربایجان شرقی در شمال غرب جمهوری اسلامی ایران آغاز شد.

المنار لبنان

از ساعات اولیه صبح و با وجود سردی هوا، انبوهی از مردم تبریز برای استقبال از پیکرهای مطهر شهدا به خیابان‌های تبریز آمدند.

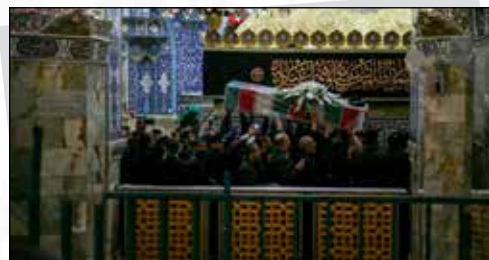

بدرقه شهید‌جمهور و شهدای خدمت توسط مردم قدرشناس تبریز

عَلَيْهِمْ السَّلَامُ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي قَدَّمَ لَنَا
مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ
مَنْ يَنْبَغِي
الْحَمْدَ وَالشُّكْرَ
وَالْمُحِبَّةَ

بدرقه شهید جمهور و شهدای خدمت توسط مردم قدرشناس قم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
بَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ
مِنْ طِينٍ
فَلْيُحْيِهِ
وَلْيُمِيتِهِ
وَلْيُعِيدْهُ
بِحُسْنِ الْفِعْلِ
وَلْيَعْلَمِ أَنَّ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
لِغَيْرِهَا
وَأَنَّ أَجْرَهُ
بِالْحَسَنَاتِ
وَأَنَّ سَاءَ مَا
كَرِهَتْ
أَعْيُنُهُمْ
فِي الْآخِرَةِ
وَأَنَّ أَجْرَهُ
بِالْحَسَنَاتِ
وَأَنَّ سَاءَ مَا
كَرِهَتْ
أَعْيُنُهُمْ
فِي الْآخِرَةِ

بدرقه شهید جمهور و شهدای خدمت توسط مردم قدرشناس تهران

عَلَيْهِ السَّلَامُ
مَوْلَانَا
وَمَنْ سَبَّكَ
لَمْ يَسْبِ
اللَّهُ رُفُقًا
وَاحْتِسَابًا

بدرقه شهید جمهور و شهدای خدمت توسط مردم قدرشناس بیرجند

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
أَنْزَلَ الْقُرْآنَ
عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ
عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ
وَعَلَىٰ آلِكَ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي أَنْزَلَ
الْقُرْآنَ عَلَيْكَ
يَا مُحَمَّدُ

بدرقه شهید جمهور و شهدای خدمت توسط مردم قدرشناس مشهد

عَلَيْهِ السَّلَامُ
مَوْلَانَا
وَمِنْ سَيِّدَاتِنَا
وَاللَّهُ رَاقِبُهَا
وَإِحْسَابَاتِنَا

تداوم میراث دیپلماسی رئیسی فقید

راه ایران ادامه دارد

برخی سران کشورهای خارجی که برای شرکت در مراسم تشییع رئیس جمهور شهید ایران حجت الاسلام والمسلمین رئیسی به کشورمان سفر کرده‌اند، برای عرض تسلیت، با رهبر انقلاب اسلامی دیدار کردند. آنچه در این دیدارها درباره رئیس جمهور شهید دکتر رئیسی مطرح شد در این اطلاع‌نگاشت مرور شده است.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای: همان روح علاقه و اطمینان میان ایران و قطر که در دوره رئیس جمهور فقید حاکم بود از طرف آقای دکتر مخبر ادامه خواهد داشت.

امیر قطر: درگذشت رئیس جمهور و همراهان ایشان را تسلیت می‌گویم. روابط ایران و قطر همواره مستحکم بوده و این مسیر ادامه پیدا خواهد کرد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای: دولت رئیس جمهور فقید ما، دولت کار و تحرک و ارتباط بود و اکنون نیز آقای دکتر مخبر با اختیارات کاملی که در اختیار دارند همان مسیر را برای توسعه روابط ادامه خواهند داد.

رئیس جمهور تونس: آخرین دیدار ما با رئیس جمهور فقید ایران، چندی پیش در الجزایر بود و در همان جا توافق کردیم که من به تهران بیایم اما هیچ‌گاه تصور نمی‌کردم که برای این تسلیت فوت ایشان به تهران بیایم.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای: اعلام عزای عمومی در لبنان نشانگر کمال همراهی دو کشور است و ما نسبت خودمان با برادران لبنانی و جناب آقای سید حسن نصرالله را نسبت خویشاوندی و برادری می‌دانیم.

رئیس مجلس لبنان: ما زخم و جراحت بر برادران ایرانی را زخم و جراحت خود می‌دانیم و وظیفه ما بود که به نمایندگی از دولت و ملت لبنان در تهران حضور پیدا کنیم.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای: سفر اخیر آقای رئیسی به پاکستان می‌تواند نقطه عطفی در روابط دو کشور باشد و آقای دکتر مخبر مسیر همکاری‌ها و توافق‌ها را پیگیری خواهند کرد.

نخست وزیر پاکستان: سفر چندی پیش آقای رئیسی به پاکستان بسیار مفید و زمینه‌ساز گسترش بیش از پیش روابط و نقشه راه آینده بود. و امیدواریم که روابط در زمینه‌های مختلف ارتقاء یابد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای: سیاست‌ها و جهتگیری‌های رئیس جمهور فقید درباره فلسطین، با همان انگیزه و روحیه، توسط آقای مخبر که بر اساس قانون اساسی مسئولیت امور اجرایی کشور را برعهده دارد، ادامه خواهد یافت.

رئیس دفتر سیاسی حماس: مراتب تسلیت و تعزیت خود را به خدمت حضرتعالی و ملت برادر ایران و مسئولان ایران اعلام می‌کنم.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای: رئیس جمهور فقید ما نسبت به مسائل مرزی مربوط به ارمنستان و حوادث اطراف این قضیه، بسیار حساس بود و باید این حساسیت‌ها و مراقبت‌ها همچنان لحاظ شوند و ما باید خودمان بتوانیم منافع خود را تأمین کنیم.

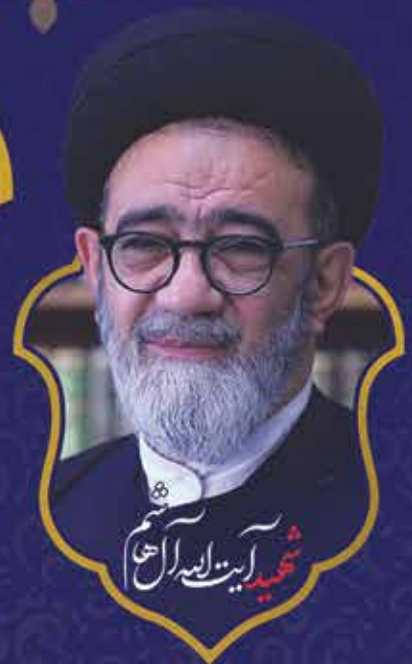
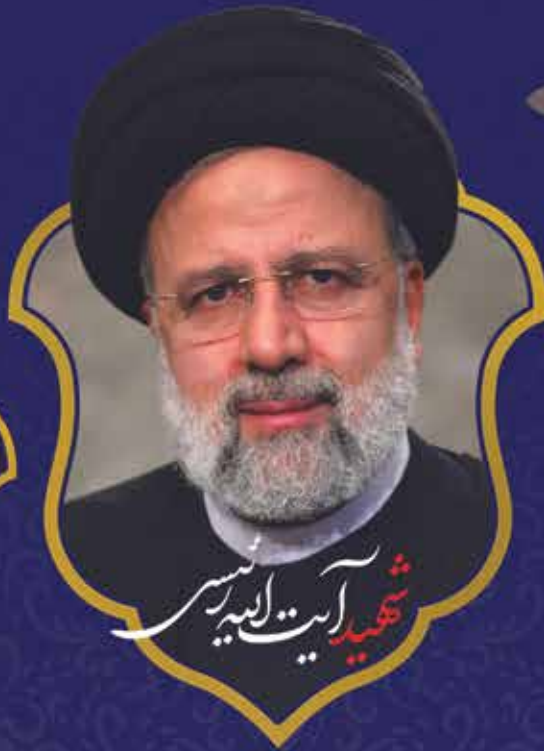
نخست وزیر ارمنستان: ما از شنیدن خبر درگذشت رئیس جمهور و وزیر امور خارجه ایران و همراهان ایشان در سانحه هوایی شوک زده شدیم و در بهت هستیم اما همانگونه که حضرتعالی گفتید، مطمئنیم که تحت هدایتها و رهبری شما خللی در امور ایران به وجود نخواهد آمد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای: ما شخصیت برجسته‌ای را از دست دادیم. آقای رئیس جمهور برادر بسیار خوب و مسئولی کارآمد و با کفایت و صمیمی و جدی بود. ان شاء الله همان مسیر همکاری‌ها و توافق‌ها با دولت عراق ادامه پیدا خواهد کرد.

نخست وزیر عراق: در این شرایط متأثرکننده به دیدار حضرتعالی آمدم تا مراتب حزن، اندوه و تعزیت دولت و ملت عراق را به دولت و ملت ایران اعلام کنم. آنچه ما از آقای رئیسی، رئیس جمهور شهید ایران دیدیم چیزی جز صدق، اخلاص، پاک، کار و تلاش و خدمت به مردم نبود.

مجاهدان شهید

امواتنا لله
والتوابون
لا یحسبون الذین
بنی

